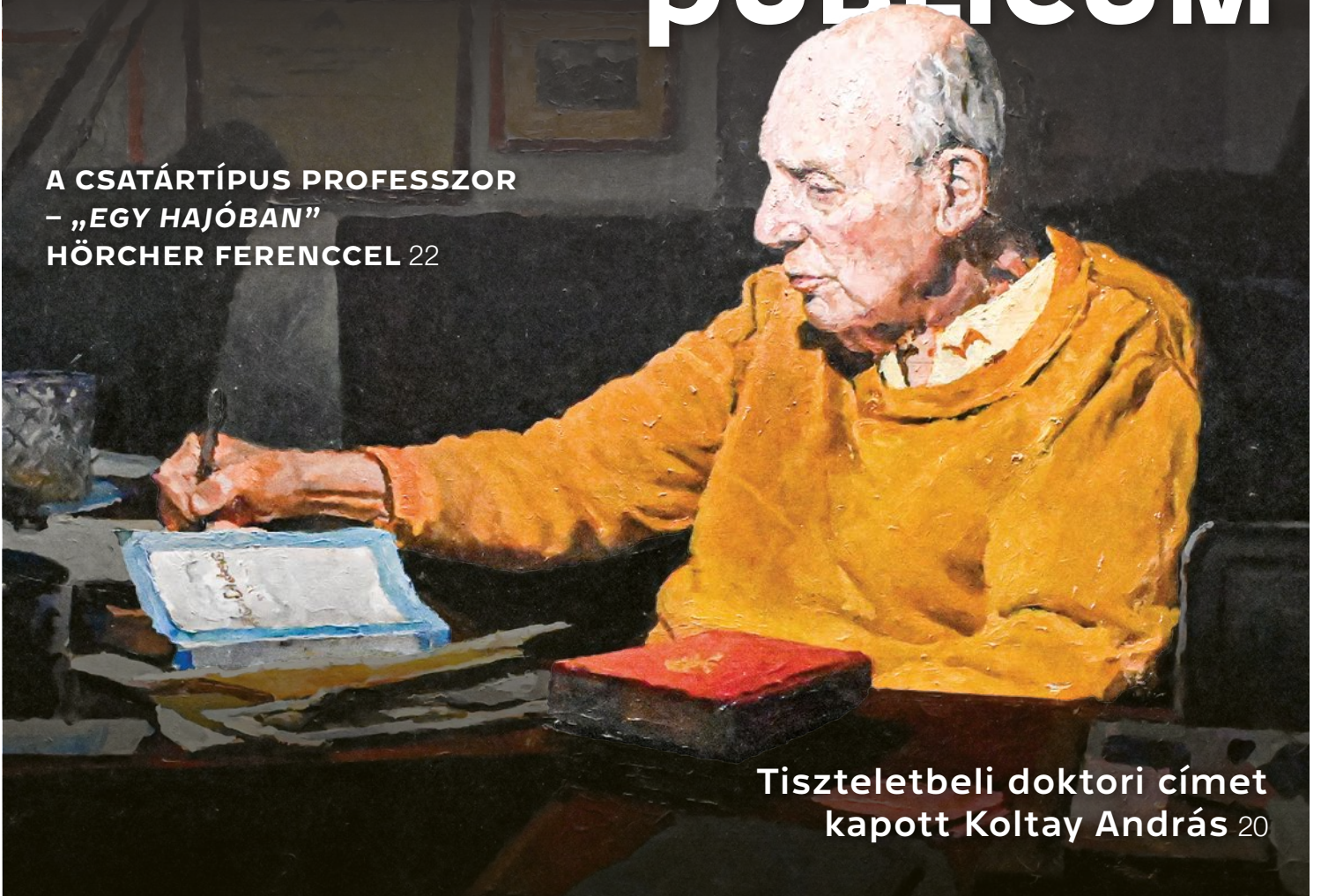

b ONUM PUBLICUM

A CSATÁRTÍPUS PROFESSZOR
– „EGY HAJÓBAN”
HÖRCHER FERENCCEL 22

Tiszteletbeli doktori címet
kapott Koltay András 20

Megalakult a John Lukacs Intézet

Közvetlenebb párbeszéd a transzatlanti kapcsolatok erősítéséért

Mártonffy Balázs – Pröhle Gergely 06

2024. MÁJUS 9-11.

ORCZY-PARK

ludovikafesztival.hu uni.nke uni.nke

Az űr egyet jelent a jövővel

„A magyar egység apostola”

Palotából Parlamentbe
– Az európai integráció szolgálatában

ÚJ INTÉZET A NEMZETKÖZIESÍTÉS JEGYÉBEN

Nemrég újabb mérföldkőhöz érkezett a Nemzeti Közzolgálati Egyetem. John Lukacs magyar származású amerikai történész neve nem cseng ismeretlenül egyetemünk falai között. Nem csupán azért, mert négy évvel ezelőtt, halálát követően hagyatékának egy része a felújított Ludovika Szárnyépületbe került, majd a róla elnevezett John Lukacs társalgó azóta egyetemünk egyik legnépszerűbb rendezvényhelyszínévé vált. Hanem azért is – ahogy Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai igazgatója fogalmazott a történész születésének századik évfordulóján megrendezett eseményen –, mert egyetemünk a Lukacs-féle gondolkodást és szemléletet képviseli. A Ludovika kifejezetten a köz szolgálatára jött létre, és az építkezés következő fázisához ért: a John Lukacs Intézet megalapításával a jövőben még nagyobb hangsúly helyeződik az intézmény nemzetközi térben való megerősítésére, kiemelten annak transzatlanti kapcsolataira. Az intézet zászlóbontásáról Pröhle Gergely programigazgatót és Mártonffy Balázs kutatási igazgatót kérdeztük.

Szilágyi Dénes főszerkesztő

TARTALOM 2024/3.

02	MOZAIK	22	A CSATÁRTÍPUS PROFESSZOR – „EGY HAJÓBAN” HÖRCHER FERENCCEL	41	„A VILÁG ÉSZAK-KOREA KÖRÜL NAGYON MEGVÁLTOZOTT”
06	KÖZVETLENEBB PÁRBESZÉD A TRANSZATLANTI KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSÉÉRT – MEGALAKULT A JOHN LUKACS INTÉZET	26	KERESŐALKALMAZÁS FEJLESZTÉSÉVEL TÁMOGATJA A DIGITÁLIS ÖKOSZISZTÉMÁT AZ NKE ÉS AZ NMHH	44	PALOTÁBÓL PARLAMENTBE – AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN
11	AZ ŰR EGYET JELENT A JÖVŐVEL	28	A MÁTRIX PROJEKT	47	A KLÍMAVÁLTOZÁS A JÖVŐ GENERÁCIÓJÁNAK EGYIK KULCSFONTOSÁGÚ KÉRDÉSE
14	BÁRKIBŐL LEHET ÁLDOZAT	31	MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A KATONAI FELSŐOKTATÁSBAN	50	KIJEVNEK NINCS MINDENBEN IGAZA?
17	„A MAGYAR EGYSÉG APOSTOLA” – MEGJELENT A DURAY MIKLÓS ÉLETÉRŐL SZÓLÓ INTERJÚKÖTET	34	„AZ ÉRTÉKRENDÜNK IS ÖSSZEKÖT BENNÜNKET”	52	A DIPLOMÁCIA KULISSZATITKAI
20	TISZTELETBELI DOKTORI CÍMET KAPOTT KOLTAY ANDRÁS	38	IZRAEL ÉRDEKE IS, HOGY RENDEZŐDJÖN A HELYZET A GÁZAI ÖVEZETBEN	55	STRATÉGIÁK A NEMZETBIZTONSÁGBAN
				56	A SZÁMŰZÖTTÉK BÖLCSŐTŐL TÁVOLI KENYERE

MOZAIK

ÚJ NEMZETKÖZI FŐIGAZGATÓ AZ NKE-N

2024. március 1-jétől Liliana Śmiech látja el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) nemzetközi főigazgatói feladatait. Liliana Śmiech széles körű tapasztalatokkal és eredményekkel rendelkező szakértő és kutató, aki a krakkói Közgazdaság-tudományi Egyetemen szerzett diplomát nemzetközi üzletvitelből, majd ugyanezen intézmény kutatási asszisztense lett, valamint a varsói Közgazdasági Főiskolán energetikai tanulmányokat folytatott. Liliana Śmiech szakmai tapasztalatot szerzett az Európai Parlamentben, valamint ismert multinacionális vállalatoknál. Az NKE nemzetközi főigazgatójaként feladatának tekinti az egyetem nemzetközi globális ismertségének növelését, Magyarország perspektíváinak, egyedülálló erősségeinek bemutatását, valamint a keleti és a nyugati világ közötti hídteremtést a közös haladás érdekében.

FULBRIGHT-ÖSZTÖNDÍJAK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBA

A Nemzetközi Iroda és a Fulbright Education USA Tanácsadó Központ közös szervezésű eseményén az egyetem hallgatói, oktatói és kutatói részletesen hallhattak a jelentkezés menetéről és a program nyújtotta lehetőségekről. Az általános tájékoztató előadást Jókay Károly, a budapesti Magyar–Amerikai Fulbright Bizottság igazgatója, valamint Litkei Kornélia, az Education USA Tanácsadó Központ vezető tanácsadója tartották. Az igazgató elmondta, hogy az NKE és a Fulbright Bizottság között egyre erősebb a kapcsolatrendszer, és az amerikai pályázók körében is növekszik a Nemzeti Közszolgálati Egyetem iránti érdeklődés, amit az NKE-n tanuló amerikai ösztöndíjasok nagy száma is bizonyít.

VÉDELEM ÉS BIZTONSÁG DÉL-AMERIKÁBAN

Háromnapos nemzetközi konferenciát szervezett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) Nemzetbiztonsági Tanulmányok Tanszéke *Védelem és biztonság Dél-Amerikában* címmel. Szent-Varga Mónika, a konferencia tudományos bizottságának elnöke úgy fogalmazott, hogy az esemény immár hagyománnyá nőtte ki magát az egyetemen. Gautier Mignot, az Európai Unió mexikói nagykövete előadásában arra helyezte a hangsúlyt, hogy milyen biztonsági fenyegetésekkel számol jelenleg Dél-Amerika. Idesorolta egyebek mellett a kiberbiztonságot, az információ bármilyen típusú manipulálását, valamint az éghajlatváltozást.

RÉSZVÉTEL A HUNGARIKUM

KUVASZ FAJTAMENTŐ PROGRAMBAN

Hetedik alkalommal rendezték meg az Országos Polgárőr Szövetség (OPSZ) hungarikum kувasz fajtamentő programját. A rendezvény szervezésében aktívan részt vettek az RTK oktatói is: Frigyer László r. alezredes, tanársegéd, az OPSZ Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának általános elnökhelyettese, Kardos Pál mestertanár, az OPSZ elnökségi tagja és Nagy-Tóth Nikolett Ágnes r. alezredes, adjunktus, az OPSZ Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának kommunikációs elnökhelyettese. Az esemény kapcsán Simicskó István, az Óshonos Magyar Kutyákkal Közjéért Alapítvány alapítója az MTI-nek elmondta: fontos, hogy ezt a szép, erőteljes magyar kutyát őrző-védő munkára is használjuk; ezt igyekszünk támogatni mi is.

INNOVÁCIÓS KULTÚRA AMAZON MÓDRA

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem John Lukacs Intézetének (JLI) szervezésében látogatott az NKE-re a világ egyik innovációs piacvezető cége, az Amazon szenior üzletfejlesztési menedzsere, Lengyel Attila. Mártonffy Balázs, a JLI kutatási igazgatója a rendezvényt megnyitó beszédben úgy fogalmazott: az NKE és az Amazon célcsoportja ugyan elsősorban egymástól merőben különbözőnek tűnhet, ám a John Lukacs Intézet „ötletek–emberek–struktúrák” logikája sokban hasonlíthat a cég megközelítéséhez. Lengyel Attila, az Amazon Web Services Innovációs és Transzformációs Programok előadója bemutatta a cég egyedi innovációs kultúráját.

MAGYARORSZÁG TERÜLETI VÁLTOZÁSAI A 21. SZÁZADBAN

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Kisebbségpolitikai Kutatóműhelye és az Egyetemi Könyvtár Központi Könyvtára szervezésében került sor Manzinger Krisztián *Magyarország területi változásai a 20. században* című új könyvének bemutatójára. A program elején Mészáros Zoltán, az NKE Egyetemi Könyvtárának főigazgatója köszöntötte a megjelenteket. Gyurcsík Iván rektori tanácsadó, a Kisebbségpolitikai Kutatóműhely vezetője emlékeztetett arra is, hogy sorrendben ez immár a hetedik közös, azaz a könyvtárral együttműködésben szervezett könyvbemutató. Az efféle események értéke egyebek mellett az az aktív beszélgetés, diskurzus, amely elindulhat egy-egy frissen megjelent kötet apropóján.

UKRÁN EGYETEMI KÜLDÖTTSÉG AZ ÁNTK-N

Anastasia Khmel, a mikolajivi Petro Mohyla Fekete-tengeri Nemzeti Egyetem Politikatudományi Karának dékánja, Iryna Tykhonenko, az egyetem Nemzetközi Kapcsolatok és Külpolitika Tanszékének professzora és az intézmény néhány hallgatója tett látogatást az NKE-n. Varga Réka, az ÁNTK dékánja a kar szellemiségéről és a Ludovika hagyományairól osztotta meg gondolatait. Anastasia Khmel ismertette egyetemük történetét és képzési struktúráját. Elmondta, hogy a Petro Mohyla Fekete-tengeri Nemzeti Egyetem az egyik legfiatalabb felsőoktatási intézmény Ukrajnában. Iryna Tykhonenko azt emelte ki, hogy a felsőoktatási intézmény fiatal kora ellenére a déli régió egyik legbefolyásosabb intézményévé vált.

„NÁLUNK MINDENKI ITTHON VAN, HATÁRON INNEN ÉS TÚL!”

Öt ország, egy nemzet, ötven egyetem, száztíz csapat és mintegy ezerkilencszáz sportoló versenyzik tizenöt sportágban – hangzott el a jubileumi, XV. Kárpát-medencei Egyetemek Kupája (KEK) megnyitóján a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az eseményt az ELTE sportegyesülete, a BEAC az NKE társszervezésével február 29. és március 2. között rendezte meg. Kövér László, az Országgyűlés elnöke, a KEK fővédnöke köszöntőjében arra hívta fel a figyelmet, hogy jó célok kitűzésével és egymásból erőt merítve a mai világban mindent el lehet érni. Deli Gergely, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora kiemelte: az egyetem büszke arra, hogy a nemzetstratégiai célok eléréséért küzd a Ludovika szellemében.

FENNTARTHATÓSÁGI ÁTMENET – CÉLOK, KIHÍVÁSOK, LEHETŐSÉGEK

A geopolitikai krízisek eskalációjára és a fenntarthatóságért tett lépések jelentős metamorfózisának szükségességére hívta fel Kőrösi Csaba – az ENSZ Közgyűlés 77. elnöke és a Kék Bolygó Alapítvány stratégiai igazgatója – előadásában a hallgatóság figyelmét. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem díszdoktora *Fenntarthatósági átmenet – célok, kihívások, lehetőségek* címmel tartott angol nyelvű előadást. A Víz tudományi Kar nemzetközi vízpolitika és vízdiplomácia mesterszakos hallgatói az ENSZ egykori vezető közjogi méltóságának jelen korunkat a klímaválság tükrében tényszerűen bemutató, gondolatébresztő szavait követően egy panelbeszélgetésen is részt vehettek.

EURÓPA-TANULMÁNYOK HÁLÓZAT MEGALAPÍTÁSÁBAN VETT RÉSZT AZ NKE

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) és a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Európa-tanulmányok Hálózat megalapításáról szóló háromoldalú együttműködési megállapodást kötött március 1-jén a KRE Rektori Hivatalában. A közös nyilatkozat szerint a Magyarország uniós csatlakozásának huszadik évfordulóján, egyúttal a július 1-jétől kezdődő Európai Unió Tanácsának soros elnöksége évében alapított hálózat az egyetemi, kutatási szférában kíván új lendületet adni az Európa-tanulmányok területén zajló kutatásnak, valamint élénkíteni kívánja elsősorban az elnökségi és az uniós napirenden szereplő témákkal kapcsolatos tudományos vitát. A hálózat a tudományos területeken átnyúló európai társadalmi kérdéseket és kihívásokat a társadalomtudomány, a politikatudomány, a gazdaság- és jogtudomány legkiemelkedőbb magyarországi szakembereiből álló interdiszciplináris műhelyekben kívánja vizsgálni.

Fotó: Linszky Franciska

Megalakult a John Lukacs Intézet

Közvetlenebb párbeszéd a transzatlanti kapcsolatok erősítéséért

A Magyarország nemzetközi kapcsolatait érintő stratégiai kutatások és programok szervezése kiemelten fontos a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) számára, ezért január 1-jén megalakult az Eötvös József Kutatóintézet John Lukacs Intézete. A magyar származású, amerikai történésről elnevezett új intézet a nemzetköziesítés jegyében az Amerika Kutatóintézet, a Stratégiai Tanulmányok Intézete és a Stratégiai Védelmi Kutatóintézet feladatait integrálja és fejleszti tovább. A részletekről az alapító igazgatókkal, Mártonffy Balázs kutatásért felelős és Pröhle Gergely programigazgatóval beszélgettünk.

● Miért tartotta fontosnak az NKE, hogy John Lukacsról nevezzék el az új intézetet?

P. G.: Közel négy évvel ezelőtt, amikor John Lukacs halálát követően a hagyatékának egy része ide került a Ludovikára, az akkori rektor rám bízta ezeknek a tárgyaknak és dokumentumoknak a kezelését. Akkor született meg az az ötlet, hogy ezeknek alakítsunk ki egy méltó helyet, ez lett a John Lukacs társalgó, amely azóta az egyetem egyik legnépszerűbb

rendezvény- és találkozási helyszínévé vált. Később Török Bernát, az Eötvös József Kutatóközpont főigazgatójának javaslata volt az, hogy egy intézetet is nevezzünk el a történésről. Az eszmei okok között szerepel ugyanakkor, hogy John Lukacs konzervatív, vagy ahogy ő nevezte magát, reakciós gondolkodó volt, aki többfajta világban is otthon érezte magát. Tösgyökeres közép-európaiként a maga sajátos zsidó-keresztény háttérével, Budapest

iránti lelkesedésével, majd fiatalon az Egyesült Államokba kerülve az amerikai konzervatív gondolkodásnak lett ikonikus alakja. Mint ilyen, történészként és esszéistaként a transzatlanti kapcsolatok, illetve az Egyesült Államokból Európára tekintő tudományosság és értelmiségi attitűd megtestesítőjévé vált.

M. B.: John Lukacs – aki végigélte a nagyhatalmak versengésének több korszakát – makroszintű gondolkodó is volt, aki nemcsak megkérdőjelezte az egyes, általánosan elterjedt állítások valóságtartalmát, hanem megfogalmazta a történetírás szubjektivitását, vagyis a valóságképünk megélését és megértését, amely fontos szempont a tudós és a közélet számára is. Az intézet feladata ezt a gondolkodást is tovább örökíteni.

● A John Lukacs Intézet alakuló konferenciáján elhangzott, hogy a történész munkái segítenek megérteni a transzatlanti kapcsolatok jellegét és az amerikai konzervativizmust. Mit jelent ez a gyakorlatban?

P. G.: John Lukacs többször hangsúlyozta, hogy „Magyarország az anyám, Amerika a feleségem”. Programigazgatóként különösen fontosnak tartom, hogy próbáljunk az európai kontextusban, az Európai Unió tagállamai között minél több rokonszenvet kivívni Magyarországra. John Lukacs pontosan látta, hol van hazánk helye az európai és a világtörténelemben, ahogy azt is, hogy hazánk csak akkor lehet

sikeres, ha megfelelő szövetségeket talál céljai eléréséhez. Ez a professzor legfontosabb üzenete a nemzeti érdekérvényesítéssel kapcsolatban. A transzatlanti kapcsolatokban Európa önállósága és az Amerikától való biztonságpolitikai függés olyan feszültségmező, amelyről manapság sokat beszélünk. Véleményem szerint az, hogy Európának magára kellene találnia, illetve sokkal többet kellene tennie a saját biztonságáért és

körülményeinek javításáért, pártokon átívelő gondolat.

M. B.: A John Lukacs Intézet egy magyar és angol nyelvű intézet, amelynek célja, hogy az itt folyó kutatásokat a nemzetközi tudományos életbe is bevezessük. Az intézet angol nevében, a John Lukacs Institute for Strategy and Politics-ben meg is jelenik kutatási prioritása, ugyanis azt figyeltük meg, hogy a világban végbemenő rendszerváltozások következtében »

A Ludovika Szárny-épületben található John Lukacs társalgó az egyetem egyik legkedveltebb rendezvény- és találkozási helyszíne lett, amelyben helyet kapott a konzervatív gondolkodó több személyes tárgya is.

egyre inkább felgyorsulnak a biztonságpolitikai folyamatok, és a nagyhatalmi versengésben a geopolitikai szabályok is változnak. Emellett egyre kevesebb a kiszámítható pont, és egyre gyakrabban kérdőjelezzük meg az eddigi alapvetéseket. A John Lukacs Intézet létrehozásával tehát az volt a cél, hogy a gyorsuló világban felerősödő nagyhatalmi versengésre adandó válasz érdekében egy jobb, integráltabb, szinergikusabb, kitekintőbb kutatóegység jöjjön létre a Stratégiai Tanulmányok Intézet, a Stratégiai Védelmi Kutatóintézet és az Amerika Kutatóintézet egyesítésével.

● **Milyen kutatásokat folytatnak majd?**

M. B.: A kutatások sokrétűek és komplexek, de általánosságban a feladataink közé tartozik olyan stratégiai kutatások folytatása, amelyek Magyarország nemzetközi kapcsolatait érintő, a kül- és biztonságpolitikához kötődő kérdésekkel foglalkoznak. Az Amerika Kutatóprogram folytatja az Egyesült Államok kül- és belpolitikájának értelmezését és bemutatását, valamint a kétoldalú kapcsolatok elemzését. A Stratégiai Védelmi Kutatóprogramban továbbra is együttműködünk a Honvédelmi Minisztériummal. Ennek részeként a kutatók hazánkkal kapcsolatos védelempolitikai elemzéseket végeznek, részt vesznek a *Nemzet és Biztonság* című tudományos folyóirat szerkesztésében, illetve a nyilvánosság számára is elérhető elemzéseket készítenek. Ezeken felül elindítottunk egy Kínával és az indopacifikus régió kutatásával foglalkozó programot (*amelyről a Bonum Publicum következő számában olvashatnak bővebben*), alátámasztva azt a gondolatot, hogy a következő évtizedek legnagyobb kérdése az Egyesült Államok és Kína hegemoniájának versenye lesz.

Ezt kell stratégiai, kül- és biztonságpolitikai kérdéskörökben integráltan értelmeznünk Magyarország számára. Mindezekben felül fontos a kutatók előmenetele, az egyetemi életben való részvétele és oktatási tevékenysége is. Kiemelt feladatunk, hogy a John Lukacs Intézetben felhalmozott tudást átadjuk az egyetem összes karán és a doktori iskolában tanuló hallgatóknak, a szakkollégiumok tagjainak, valamint a nyilvánossággal is megismertessük azt. Mindez

Pröhle Gergely,
a John Lukacs Intézet
programigazgatója

Mártonffy Balázs
kutatói igazgató

megnövekedett felelősséget és megnövekedett lehetőséget is jelent.

● **A John Lukacs Intézet tanácsadó testülete miként segítheti elő a tudomány és a közigazgatás összekapcsolódását?**

P. G.: Fontos látni, hogy az államigazgatásnak hol van szüksége a tudomány támogatására, illetve a tudomány kutatási céljait hogyan ösztönözhetik az államigazgatás gyakorlati szempontjai. Az általam vezetett tanácsadó testület munkájában

a kormányzati tisztviselők mellett részt vesz Tóth Péter, a Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet korábbi vezetője is, aki nyugállományba vonulása után is aktív segítőkész lesz. A már említett, Honvédelmi Minisztériummal kötött megállapodás azért jelentős, mert a Nemzeti Közzolgálati Egyetem a ludovikás hagyomány folytatója és nem csak a katonai képzésben. Az egyetem legfontosabb erénye a „*Ludovika brand*”. Lényegesnek tartjuk, hogy a civil tudományokat is hozzáférhetővé tegyük a katonáknak, illetve a civil karok hallgatói számára is érthető legyenek a katonai elvárások. Ez fontos egy olyan időszakban, amikor a biztonságpolitikára egyre nagyobb figyelem hárul.

M. B.: Elképzelésünk szerint találkozónkon a tanácsadó testületi tagok az általuk fontosnak tartott aktuális stratégiai kérdésköröket mutatják be, majd a kutatásaink eredményeit meghallgatják, és, reméljük, hasznosítják is. Emellett egy élőbb, közvetlenebb, a magyar külpolitika mozgatórugóinak megértéséhez közelebb álló párbeszédet is szeretnénk folytatni a John Lukacs Intézet munkájának hatékonysága érdekében. A döntéshozatalban nem veszünk részt, ugyanakkor a kutatási termékekkel axiómákat kérdőjelezünk meg, és regionális összehatásokat, trendeket, folyamatokat fogalmazunk meg.

● **Az új intézet folytatja a Nemzetek Európája Karrierprogramot is. Milyen előnyökkel jár ez a hallgatók számára?**

P. G.: A Nemzetek Európája Karrierprogram egy sikertörténet, amelyre évek óta sokszoros a túljelentkezés. A hallgatók mindig nagyon lelkesek, a mostani évfolyam tagjai kiemelkedően szorgalmasak és intellektuálisan is nyitottak. Korábban bevezettük, hogy a résztvevők jelölhetik ki az évfolyamuk névadóját, akivel »

egyfajta példaképet is választanak. A korábbi évfolyamok névadója Mádl Ferenc, Antall József és Liszt Ferenc volt, a jelenlegi pedig Andrásy Gyula, aki úgy tudott nemzeti érdeket érvényesíteni, hogy közben egy nagyobb integrációs egység, az Osztrák–Magyar Monarchia érdekében is dolgozott. A program sikere ugyanakkor abban is megmutatkozik, hogy egyre többen tudnak elhelyezkedni európai uniós intézményekben. A konkrét szakpolitikai kérdésekben való érdekérvényesítés valós elkötelezettséget mutat a nemzeti és az európai érdekek mellett, azok a fiatalok pedig, akik erre a kurzusra járnak, erre lesznek alkalmasak.

● Felkarolták az NKE új kezdeményezését, a College of Visegrad+ programot is. Hogyan támogatja ez a visegrádi együttműködést?

P. G.: A College of Visegrad+ program már régi elhatározásunk, amelynek elindulását először a világjárvány, majd az anyagi nehézségek hátráltatták. Most azonban jelentős támogatást nyertünk a Nemzetközi Visegrádi Alap pályázatán. Az ügyvezető igazgatóval, Petr Mareš-sel egyetérttünk abban, hogy a közép-európai együttműködésben a személyes kapcsolatoknak nagy jelentőségük van. Ez már a rendszerváltás előtt is működött, és olyan neves szakemberek álltak az ügy mellé, mint Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész, Bába Iván diplomata, Engelmayer Ákos polonista, újságíró és Kovács István történész. Időnként igyekszünk kitekinteni a visegrádi körből, így a lengyelek, a szlovákok és a csehek mellett bevonjuk a horvátokat és a szlovénokat is. A célunk az, hogy az említett kiemelkedő szakemberek példáját alapul véve személyes élményt adjunk a mai generációnak a visegrádi együttműködéssel kapcsolatban. Az áprilisban megszervezendő egyetemi

JOHN ADALBERT LUKACS

A magyar származású amerikai történész Lukács János Albert néven született 1924-ben Budapesten. Szülei zsidó származásúak voltak, de az I. világháborút megelőző években áttértek a római katolikus vallásra. A Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem történész szakán tanult. Miután Magyarország a németek oldalán belépett a II. világháborúba, dezertált a hadseregből, túlélte Budapest bombázását és megmenekült a deportálástól is. 1946-ban emigrált, és tanulmányait a Cambridge-i Egyetemen folytatta. 1947 és 1994 között a Pennsylvaniai Chestnut Hill College történelem tanszékén tanított. Vendégprofesszorként oktatott az amerikai Columbián, a Princetnonon és a Johns Hopkins Egyetemen, Budapesten pedig az ELTE-n, a Corvinuson és a Közép-európai Egyetemen. Fő kutatási területe a II. világháború története volt, több mint huszonöt könyvet írt. Az 1950-es években több cikkben figyelmeztetett a hidegháború értelmetlenségére és a tárgyalások megkezdését javasolta Közép-Európa nemzeteivel. A Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetésen kívül megkapta egyebek mellett a Magyar Örökség díjat és a Széchenyi-nagydíjat is. John Lukacs 2019-ben hunyt el az Egyesült Államokban Pennsylvaniaiában.

hétvége pedig még csak a kezdet, mert szeretnénk, ha a jövőben a Ludovika Collegium is csatlakozna a programhoz annak érdekében, hogy a fiatalok akár néhány hónapos tanulmányúton is részt vehessenek egymás országában. Áprilisban nemcsak egymás identitását szeretnénk megismertetni, hanem szó lesz egyebek mellett az új médiumok és a mesterséges intelligencia szerepéről, illetve a fenntarthatóságról is. A visegrádi együttműködés geopolitikai fontossága ugyanis senki számára nem kérdéses.

M. B.: Az újfajta gondolkodásmódot a képzéseinkkel is szeretnénk

erősíteni, és mivel a tudomány egyik fontos része a folyamatos tanulás, a John Lukacs Intézet munkájának nemzetközi szintre való emelése érdekében konferenciákat és workshopokat is szervezünk, hogy mi is tanulhassunk. Ezekon az eseményeken külföldi vendégeket is fogadunk, hogy az eredményeinket világszerte megismerjék, illetve kutatóink egyre többet publikálnak angolul nemzetközi folyóiratokban, ami az NKE nemzetközi elismertségét is erősíti.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes

AZ ŰR EGYET JELENT A JÖVŐVEL

A UniSpace Program szakirányú továbbképzéseinek első alkalommal, összesen mintegy 70 hallgató kapott szakképzettséget igazoló okiratot a február 24-én rendezett oklevélátadó ünnepségen a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Ludovika Főépület Széchenyi Dísztermében. A kormány által elfogadott Magyarország Űrstratégiájának célkitűzéseivel összhangban létrejött UniSpace Programban 2022 szeptemberében indult négy önálló, de összehangolt űrtudományi szakirányú továbbképzés az NKE koordinációjával. »

A hazai felsőoktatásban először fogott össze közös képzés indítása érdekében 17 egyetem – hangsúlyozta Kovács László dandártábornok, az NKE tudományos rektorhelyettese. „A UniSpace Program iránti jelentős érdeklődés az űrszektor mindennapi életünkben betöltött növekvő szerepére hívja fel a figyelmet” – fogalmazott. Hozzátette: a képzés azért is különleges, mert az ebben oktatók a tudásuk legjavával járulnak hozzá a 21. század által támasztott követelményeknek megfelelni képes szakemberek képzéséhez, úttörő vállalkozásukkal mintát adva más hazai szektorok számára is. Horváth Bianka, a UniSpace Program programigazgatója sikertörténetnek véli a másfél évvel ezelőtt elindult képzést, az azóta eltelt időszakban ugyanis az innováció, a tudásintenzitás

és az együttműködés mentén értékközösséget sikerült kialakítani. „Az űrtudomány különböző területein szakképzettséget szerzők olyan unikális tudásra tettek szert, amelyet szakterületükön kiválóan tudnak kamatoztatni” – emelte ki. A programigazgató örömet fejezte ki, hogy újabb konzorciumi tagok is csatlakoztak a kezdeményezéshez. Hankó Balázs innovációért, felsőoktatásért, szakképzésért és felnőttoktatásért felelős államtitkár úgy fogalmazott, a megújult felsőoktatást jelzi a versenyképesség, az együttműködés és a „jövőképesség”. Az űr egyet jelent a jövővel – hangsúlyozta az államtitkár. „A képzés sikere Magyarország űrstratégiájának a sikere, amely a nemzetünket, a gazdaságunkat kell hogy segítse” – tette hozzá. Jelenleg 12 hazai egyetem

található a világ legjobb 500 felsőoktatási intézménye között, ami Hankó Balázs szerint szintén a megújult felsőoktatás sikerességét bizonyítja. A cél az, hogy 2030-ra legalább egy magyar egyetem is szerepeljen a világ legjobb 100 felsőoktatási intézménye között – fejtette ki az államtitkár. Ferencz Orsolya, a Külgazdasági és Külügyminisztérium űrkatásért felelős miniszteri biztosa azt emelte ki, hogy a világűrnek fontos szerepe lesz az elkövetkezendő évtizedekben a biztonságpolitikától kezdve a gazdaságon át az innovációig, és e területen Európának globális versenyben kell helytállnia. Kitért arra is, hogy a közgazdaságban és a vállalati szférában nagy igény van az űripari szakemberekre. A hallgatókhoz szólva elmondta, az ő sikerüknek köszönhetően a tervek

szerint 2024 őszén angol nyelvű képzést is indítanak. Csernoch László, a Debreceni Egyetem (DE) rektorhelyettese köszönetét fejezte ki azoknak, akik a koncepció kitalálásán át a megvalósításáig támogatták a programot. Hangsúlyozta, a mostani kialakításhoz nagyban hozzájárultak a hallgatók visszajelzései. „Őnök fogják megvalósítani Magyarország űrstratégiájának célkitűzéseit” – zárta gondolatait az oklevelet szerettekhez szólva. Charaf Hassan, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) dékánja úgy fogalmazott, hogy az űrtechnológia az egyik legnagyobb kihívással küzdő terület, amelynek művelése a BME-n 50 évre nyúlik vissza. Kiemelte, hogy ott fejlesztették az első műholdat. A dékán szerint

az űr kritikus infrastruktúraként van jelen, ha nem tudjuk megfelelően működtetni, az a nemzetbiztonságra is hatással van. Kiemelte, hogy a jövő technológiáját űr nélkül nem lehet elképzelni. „Hiszünk abban, hogy Magyarországon az Európai Űrügynökséghez történő csatlakozás és a magyar űrhajóprogram elindítása után kutatóintézeteknél, ipari cégeknél és az államigazgatásban is jelentős igény mutatkozik az űrkatás területén átfogó ismerettel rendelkező szakemberek iránt” – fogalmazott Zentai László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) oktatási rektorhelyettese, folytatva, ezért is vettek részt a programban. A UniSpace Programban szakképzettséget szerettekhez szólva reményét fejezte ki, hogy oklevelük

megszerzésével lehetőségük lesz a hazánk űrtevékenységében való aktív részvételre. Farkas Bertalan ny. dandártábornok, az első magyar űrhajós elmondta, hogy világűr nélkül bolygónk életét nem lehet elképzelni. A UniSpace Program sikeres megkezdése arra ösztönöz, hogy tovább kell folytatni, mert „van miért dolgozni, a magyar űrkatás a nemzetközi térben is letette a névjegyet”. Az NKE a Világűr-politikai tanácsadó képzési programot tíz egyetemmel együttműködésben, az Űrtechnológiai szakember képzési programot a BME tizenegy egyetemmel együttműködésben, az Innovatív táplálkozási és űregészség-tudományi szakember képzési programot a DE kilenc egyetemmel együttműködésben, az Űrtudományi szakember képzési programot az ELTE hét egyetemmel együttműködésben indította el.

A UniSpace Program képzései három félévesek, az első szemeszter közös, azaz a hallgatók minden tudományterület releváns alapismereteit elsajátíthatják (űrtudomány és -technológia alapjai, űrelettan és táplálkozás, nemzetközi jog és űrgazdasági alapok). A második és harmadik szemeszterek képzésenként, tudományterületenként mélyítik el a világűr felhasználásával kapcsolatos ismereteket. A hallgatók e szemeszterek során is áthallgatnak a többi szakirányra.

A UniSpace Konzorcium szakmai partnerei a UniSpace Programot felügyelő és irányító Külgazdasági és Külügyminisztérium, a Kulturális és Innovációs Minisztérium, továbbá a Miniszterelnökség. A program igazgatója Horváth Bianka, az NKE tudományos főmunkatársa, a Világűr-politikai tanácsadó szakirányú továbbképzésének szakfelelőse Bartóki-Gönczy Balázs dékánhelyettes, egyetemi docens.

Szerző: Sallai Zsófia

Fotó: Szilágyi Dénes

Hankó Balázs, innovációért, felsőoktatásért, szakképzésért és felnőttoktatásért felelős államtitkár mond köszöntőt az eseményen

Bárkiből lehet áldozat

Tavaly év végére jelentősen megnőtt az online felületeken elkövetett bűncselekmények száma, az áldozattá válás pedig nem függ az iskolázottságtól, az illető korától vagy anyagi körülményeitől – hangzott el a bűncselekmények áldozatainak napja alkalmából tartott konferencián a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen február 22-én. Az előadók beszéltek egyebek mellett az anyagi veszteséggel járó csalások fajtáiról és a szexuális bűncselekményekről is, de szó esett az áldozatokat segítő központokról is.

Nagyon megszorodott az online felületeken való áldozattá válás, ezeknek a bűncselekményeknek a száma főként a múlt év végére nőtt meg – fejtette ki köszöntőjében Barabás A. Tünde, az NKE Rendészettudományi Kar Kriminológiai Tanszékének vezetője, az Országos Kriminológiai Intézet főigazgatója.

Arról, hogy az áldozatok kihez fordulhatnak egy-egy ilyen eset után, Bardóczy Krisztina, az Igazságügyi Minisztérium (IM) áldozatsegítő kormányfőtanácsosa adott tájékoztatást. „Mindannyian érintettek vagyunk valamilyen formában ebben a témában” – jelentette ki, hangsúlyozva: a csalók hatékonyak, találékonyak és egy lépéssel mindig előttünk járnak. Hangsúlyozta: a csalások fajtái közé tartoznak a közüzemi szolgáltatók vagy csomagküldő szolgáltatók nevében indított hamis telefonhívások vagy sms-ek, a hamis, nagy hasznot ígérő

befektetési oldalak, a hamis online webáruházak, de ilyen az adathalászat vagy a romantikus csalás is, amikor szerelmi kapcsolat reményével kecsegtetve csalnak ki pénzt az áldozatoktól.

„Életek mennek tönkre egy-egy pillanat alatt” – fogalmazott az áldozatsegítő kormányfőtanácsos. Példaként említette azt az esetet, amikor a csalók egy idős házaspár minden pénzét leemelték

a számlájukról, majd néhány nap múlva az egyikük szívinfarktust kapott és elhunyt. Kitért továbbá egy károsultra, akinek a Magyar Államkincstár nevében telefonáló 50 millió forintot emelt le a számlájáról úgy, hogy kémprogramot telepített a telefonjára. Beszült olyan áldozatról is, akivel a család közben vette fel a bank a kapcsolatot, de a sértett nem tudta eldönteni, kinek higgyen, és a csalót választotta. Rámutatott: az, hogy kiből lesz áldozat, nem függ az iskolázottságtól, az illető korától vagy anyagi körülményeitől, mert jelentkezett olyan károsult is, aki banki vezető pozícióban dolgozott.

„Az áldozatok rendszeresen számolnak be arról, hogy az őket megtévesztők rendkívül gyors cselekvést igényelnek a bűncselekmény elkövetése során, a károsultaknak nincs idejük arra, hogy átgondolják a tetteik következményét, mert olyan félelmet és szorongást keltő állításokkal kell szembenéznük, amelyek az adott élethelyzetüket, egzisztenciájukat, esetleg családtagjaik testi épségét érintetik” – fejtette ki Bardóczy Krisztina. Hangsúlyozta: az áldozatok ilyenkor képtelenek racionálisan értékelni a kialakult helyzetet, irányíthatóvá válnak, és saját vagy családtagjaik védelme érdekében készek megtenni mindent, amire az elkövetők felszólítják őket. Kifejtette: az áldozatok megsegítése és a megelőzés érdekében az Igazságügyi Minisztérium a kormányhivatalokban

elérhető területi áldozatsegítő szolgáltatók mellett üzemelteti az Áldozatsegítő Vonalat és létrehozta az áldozatsegítő központok rendszerét. Az első ilyen központ 2017-ben nyílt meg Budapesten, az országos hálózattá bővítés pedig 2025-ben befejeződik be. Emellett az IM csatlakozott a Kiberpajzs programhoz, amelynek tagja mások mellett az MNB, a rendőrség, a Bankszövetség, az NMHH és az NGM – részletezte. Hozzátette: a károsultak az online és személyes tájékoztatás, illetve a jogi és érzelmi támogatás mellett anyagi segítséget is kapnak, de felnőtt- vagy gyermekpszichológus is az áldozatok rendelkezésére áll.

Bardóczy Krisztina beszélt arról a banki szakembereknek indított képzésről is, amellyel azt szeretnék elérni, hogy az áldozatok minél több információt megosszanak velük a csalásokról, mivel az önvád, az önhibáztatás és szégyenérzet miatt sokan nem is kérnek segítséget. Azzal, hogy a különböző közösségi oldalakat is igénybe veszik tájékoztatás céljából, közel 30 ezer áldozatot sikerült elérniük – emelte ki. Tavaly 160 ezer online bűncselekmény történt, amelyek kárértéke 11 milliárd forint volt – számolt be Osztóicsné Czéder Andrea r. ezredes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Szervek Bűnmegelőzési Osztályának megbízott vezetője. A Matrix projektről elmondta: 2023-ban közel 300 olyan szakembert alkalmazott a rendőrség, »

HOGYAN MINIMALIZÁLHATJUK AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁST?

1. Ismeretlen feladótól származó küldemény mellékleteit és linkjeit ne nyissuk meg!
2. Gyanús üzenetekre, telefonhívásokra ne válaszoljunk, de ha mégis felvettük a telefont, szakítsuk meg a vonalat!
3. Nem megbízható oldalakról ne vásároljunk!
4. Banki adatainkat senkinek ne adjuk meg!
5. Ismeretlen embereknek, szervezeteknek ne utaljunk!

akik az online térben is gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek és a felderítésben dolgoznak. Hozzátette: a megelőzés érdekében nemzetközi szinten is folytatnak együttműködések.

Kifejtette: az elkövetőkre jellemző, hogy a vezetők és a beosztottak nem ismerik egymást, zárt bünszervezetben dolgoznak. Kitért arra is, hogy a felső és középvezetők többnyire külföldiek, a strómanok pedig magyarok, akiket vidékről költöztetnek a fővárosba, kiképzik és elszállásolják, valamint ellátják őket a szükséges technikai eszközökkel. Megerősítette: áldozat bárki lehet, a csalók pedig azért választják ezt a bűnözési formát, mert a személyes találkozás hiányában kisebb a lebukás veszélye.

Osztoicsné Czéder Andrea ismertett egy kutatást is, amely szerint az iskolázottabbak sokkal gyengébb jelszavakat használnak, mint az átlagemberek és többször töltenek le nem biztonságos szoftvereket. Elmondta, hogy

Barabás A. Tünde,
az RTK Kriminológiai
Tanszékének vezetője
nyitotta meg
a rendezvényt

a csalók legtöbbször a személyes adatokat, a jelszavakat, az azonosítókat, az internetbank belépési és bankkártyaadatokat és a számlaszámokat szerzik meg. Emlékeztetett: az áldozatok többségének véleménye szerint a csalók nagyon kedvesek és segítőkészek voltak, hosszú időn keresztül beszélgettek velük, és olyan háttér-szituációt (hangok, zajok) hoztak létre, amellyel hihetővé vált az, amit mondanak.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy ha valaki mégis csalás áldozata lett, a megmaradt pénzt azonnal zárolja, és csak utána tegye meg a bejelentést a rendőrségen.

A konferencia utolsó részében az interneten elkövetett szexuális bűncselekményekről Plavec Barnabás r. százados, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda kiemelt főnyomozója tartott tájékoztatást. Kiemelte: a szexuális bűncselekmények áldozatait a lelki és a fizikai megrázkódtatás mellett a szégyen és a félelemérzet is befolyásolhatja, ezért sokszor nem fordulnak a rendőrséghez.

A gyermekpornográfiaival kapcsolatban úgy fogalmazott: több fiatalkorú

készít magáról intim tartalmú képeket, ami önmagában nem bűncselekmény, de ha ezek felkerülnek az internetre, a bűnözők visszaélhetnek velük. Kitért olyan esetre, amikor a szülők vagy a gondviselők készítettek a gyerekekről pornográf felvételeket. Beszámolt arról is, amikor az elkövetők fiatalabbnak adják ki magukat a fiatalokkal folytatott online kommunikáció során, hogy barátságba kerüljenek velük, majd rábíráják őket arra, hogy szexuális tartalmú képeket küldjenek magukról, vagy személyesen készítenek ilyeneket róluk, végül pedig ezekkel zsarolják őket. Rámutatott: a kamasz gyerekek nagyon hiszékenyek és befolyásolhatók, ezért könnyen zsarolhatók is. Beszélte egyebek mellett a hírnévrontásról, illetve a deepfake-ről, amelyben a mesterséges intelligencia segítségével alakítanak át egy fotót és pornófilmhez használják fel. Hangsúlyozta: a rendszeres online zaklatással állandó félelemben tarthatók az áldozatok, ami akár az életüket is tönkretelheti, legrosszabb esetben pedig öngyilkossághoz is vezethet.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna
Fotó: Szilágyi Dénes

**A MAGYAR EGYSÉG
APOSTOLA**

– megjelent a Duray Miklós életéről szóló interjúkötet

„Hajlíthatatlan ember volt, a magyar nemzetpolitika pedig a Duray Miklós-féle alapállás nélkül nem tud eredményeket elérni” – jelentette ki Németh Zsolt a *Hogyan lett a kutyaszorítóból nyakörv?* – Beszélgetések Duray Miklóssal című könyv bemutatóján. A *Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány* és a *Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Kisebbségpolitikai Kutatóműhelye* által szervezett február 27-i eseményen Gyurcsík Iván, a mű szerkesztője úgy fogalmazott: a kötet a felvidéki magyarság szubjektív társadalmi és politikai korrajza.

A *Hogyan lett a kutyaszorítóból nyakörv?* című posztumusz kötetben Duray Miklós élet- és politikai tapasztalatait összegzi, vall a kisebbségi helyzet változásairól – fejtette ki köszöntőjében Gyurcsík Iván, a Kisebbségpolitikai Kutatóműhely vezetője, a könyv szerkesztője. Úgy fogalmazott: a kötet a felvidéki magyarság szubjektív társadalmi és politikai korrajza, a közösség megmaradásáért folytatott küzdelem első vonalában lévő személy hiteles »

bonum PUBLICUM 17

vallomása, aki karcos, kritikus, hajthatatlan és hajlíthatatlan volt. Az általa felvetett kérdések a saját és a közösség sorsát is alapvetően befolyásolták – tette hozzá.

Felidézte egyebek mellett, hogy Duray Miklós 1983 tavaszán a *Kutyaszorító* című, önterjús könyvével jelent meg a magyar értelmiségi közéletben. Elmondta, hogy a kötetet akkor adták ki New Yorkban a Püski Kiadónál, amikor Duray az akkori Csehszlovákia börtönében ült a „köztársaság felforgatásának” vádjával a szlovákiai magyar iskolák felszámolása elleni tiltakozás megszervezéséért. Hangsúlyozta: a Csoóri Sándor által a könyvhöz írt, *Kapaszkodás a megmaradásért* című előszó egyfajta tényfeltárással ért fel. Kitért Duray következő évi letartóztatására, amikor a szocialista rendszer és a Szovjetunió, valamint szövetségesei ellen kifejtett tevékenységgel vádolták. Emlékeztetett: a felvidéki magyar politikus fogva tartása elleni magyarországi és nemzetközi tiltakozás – amelynek hatására szabadon bocsátották – személyes kiállása révén a csehszlovákiai magyarok és ezen keresztül a határon túli magyarok ügyére irányította a közvélemény figyelmét.

(...) a magyar nemzetpolitika (...) a Duray Miklós-féle alapállás nélkül nem tud eredményeket elérni – jelentette ki Németh Zsolt (j), az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke

Gyurcsík Iván beszélt még arról is, hogy Duray a 2012–13-as tanévben nemzetismeret tárgyat oktatott az NKE-n, Budapesten halt meg 2022 végén, és tavaly a Kisebbségért – Pro Minoritate Alapítvány és a Kisebbségpolitikai Kutatóműhely az Ország-házban megtartott konferenciával tisztelgett az emléke előtt. Duray Miklóst idézve kifejtette: „Egyszerre vagyunk kutyaszorítóban, vezetőken és kötőféken. A nemzetnek van egy olyan megalkuvó rétege, melyet könnyű vezetőken tartani; van egy nyugtalanabb

vagy igényesebb része, amelyet lehet még kötőféken tartani, gazdasági, politikai és egyéb érdekek szerint. Egy része pedig úgy érzi, mintha kutyaszorítóban lenne.” A köszöntő után megtartott panelbeszélgetés moderátora Tárnok Balázs, az Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének vezetője volt. Gece Géza, a Duray Miklóssal folytatott beszélgetések készítője a most megjelent könyv keletkezésének történetét idézte fel, amelynek ötletét két korábbi interjúkötet adta. Elmondta, hogy az új

műben a 2017 óta a felvidéki magyar politikussal Losoncon, Füleken, Vácott, Pozsonyban és Budapesten folytatott beszélgetések kaptak helyet. A panelbeszélgetésben Gyurcsík Iván arról beszélt, milyen szerepet töltött be Duray a csehszlovákiai politikai életben. A Kisebbségpolitikai Kutatóműhely vezetője a kezdetektől, vagyis a Magyar Ifjúsági Szövetség megszervezésétől haláláig tekintette át a felvidéki magyar politikus pályafutását. Kitért egyebek mellett a Charta 77 nyilatkozat aláírására, valamint a csehszlovák demokratikus erőkkel való együttműködésre is, amelyben Duraynak szintén fontos szerepe volt. Szólt ugyanakkor az 1990-ben általa alapított önálló párt, az Együttélés Politikai Mozgalom jelentőségéről is. A felvidéki politikus Egyesült Államokban töltött időszakáról Szekeres Zsolt, a Magyar Emberi Jogok Alapítvány elnöke beszélt. Elmondta, hogy Duray 15 hónap alatt 37 városban több mint 90 előadást tartott összesen 5600 ember előtt. Egy általa írt levelet idézett, amelyben beszámolt arról is, hogy széthúzást tapasztalt az Amerikában élő magyarok között. Kifejtette: Duray a levélben azt is megfogalmazta, milyen feladat vár rájuk: elő kell segíteniük, hogy a kisebbségek ügye – amelyet velük összhangban, őket bevonva kell támogatni – nagyobb hangsúlyt kapjon a nemzetközi politikában.

„Duray Miklós egészen egyedülálló műveltségű, szerénységű és humorú ember volt” – idézte fel személyes találkozásait Németh Zsolt, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke, aki szerint ez a most megjelent interjúkötetben érzékelhető a leginkább. Emlékeztetett Duray ellenzékben vállalt szerepének hatására, és a rendszerváltás hordozórakétájának nevezte a külhoni magyarság ügyét, amelyben Duray és Tőkés László személye megkerülhetetlen volt.

Gyurcsík Iván, a Kisebbségpolitikai Kutatóműhely vezetője

Úgy fogalmazott: Duray ellenzékisége mellett a nemzetpolitika szempontjából az is kiemelkedő volt, hogy már az 1980-as években felismerte a magyar iskolák centrális szerepének fontosságát. Hozzátette: a magyar iskolák ma is veszélyben vannak. Ugyanilyen jelentőségűnek nevezte a Magyarországon és a határon túl élő magyarok közötti párbeszédet, amelynek érdekében 1996-ban szervezték meg az első magyar–magyar csúcstalálkozót Tabajdi Csaba vezetésével. Elmondta, hogy később ennek mintájára indították el a Magyar Állandó Értekezletet, amely a 2004. december 5-i népszavazás után „elhalt”, ezért a Kárpát-medencei magyar képviselők fórumát „helyettesítő intézményként” hozták létre.

„Miklós képes volt arra, hogy a legkülönfélébb szempontokat, nézőpon-

kat összehangolja, képes volt magyarországiul, illetve erdélyi és felvidéki módon gondolkodni” – emlékeztetett az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke. Rámutatott: ma hiányként jelentkezik a nemzetpolitikában az, hogy egymás szempontjait megértjük és alkalmazkodjunk egymás megközelítéséhez.

„Hajlíthatatlan ember volt, a magyar nemzetpolitika pedig a Duray Miklós-féle alapállás nélkül nem tud eredményeket elérni” – jelentette ki Németh Zsolt, hangsúlyozva: a felvidéki politikus saját érdekeit is félretette a magyar egység érdekében. Az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke felidézte, hogy 1999-ben Duray fogalmazta meg a magyar státusztorvény megalkotásának szükségességét is.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes

Tiszteletbeli doktori címet kapott Koltay András

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) tiszteletbeli doktori címét (*doctor honoris causa*) vehette át Koltay András, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnöke, az NKE korábbi rektora február 28-án. Az átadóünnepséget az intézmény Dísztermében tartották.

Különleges kiváltság az NKE-n dolgozni, ahol nagy felelősséget helyez az itt dolgozók vállára a történelmi környezet – hangsúlyozta köszönőbeszédében Koltay András

„Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) javaslata alapján a címmel Koltay András példamutató tudományos munkája iránti elismerésünket és egyetemünk fejlesztéséért, elismertségének növeléséért végzett elkötelezett munkája iránti nagyrabecsülésünket fejezzük ki” – jelentette ki köszöntőbeszédében Deli Gergely rektor. Kifejtette: az NKE a közszolgálati képzés egyik legfontosabb regionális tudásközpontjaként és első számú magyar egyetemként a társadalom, a nemzetstratégia, illetve a felsőoktatás igényei és céljai között képez hidat. Stratégiai jelentőségűnek nevezte az egyetemen folyó kutatásokat, amelyekhez a közigazgatás-tudományt támogató és gazdagító elméleti, gyakorlati, illetve nemzetközi tevékenységével, a sajtó- és médiajog, a szólásszabadság, valamint a személyiségi jogok témáiban elért kiemelkedő tudományos eredményeivel Koltay András is hozzájárult. „Olyan személy, akinek iránymutatása és példája nemcsak a szakmában, hanem hallgatóink számára is követésre érdemes” – fogalmazott Deli Gergely, kiemelve

Koltay András elkötelezettségét a tudás terjesztése és a következő generációk nevelése iránt. Véleménye szerint a tiszteletbeli doktori cím jelképezi az NKE és az elismert szaktekintély közötti szoros kapcsolatot. Felidézte, hogy Koltay András, az NKE korábbi rektorának nevéhez olyan kiemelkedő eredmények fűződnek, mint az Eötvös József Kutatóközpont, a Diplomáciai Akadémia, a Nemzetek Európája Karrierprogram elindítása, a Ludovika Egyetemi Kiadó újjáalapítása és a Ludovika Collegium létrehozása. Hozzátette: Koltay András sokat tett a Ludovika Akadémia eszmei örökségének ápolásáért. Koltay András már egyetemi tanulmányai alatt is kitűnt tudásával, részt vett a hallgatói önkormányzat megszervezésében, és az egyetemi lapot is ő szerkesztette – erről már Horváth Attila beszélt méltatásában. Az ÁNTK Állam- és Jogtörténeti Tanszékének vezetője – akinek a tiszteletbeli doktor korábban tanítványa volt – felidézte, hogy Koltay András egyetemi éve alatt Ausztráliában is bővítette tudását, majd 2002-ben szerzett diplomát a Pázmány Péter Katolikus Egyetem

(PPKE) Jog- és Államtudományi Karán. Ezután az Emberi Jogok Nemzetközi Intézetében végzett Strasbourgban, de tanult Londonban is – részletezte, hozzátéve: Koltay András 2008-ban védte meg PhD-dolgozatát, két évvel később tett jogi szakvizsgát és 2015-ben habilitált. Beszélt arról is, hogy a tiszteletbeli doktor vendégtanárként dolgozott az Egyesült Államokban, 2017-ben lett a PPKE Polgárjogi Tanszékének vezetője, 2018-ban pedig a PPKE mellett az NKE egyetemi tanára is. Ugyanebben az évben kapta meg a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektori kinevezését, amelyet 2021-ig töltött be, amikor Áder János, akkori köztársasági elnök a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökévé nevezte ki – sorolta Horváth Attila, hozzátéve: a tiszteletbeli doktor a Közszolgálati Médiaakadémia Alapítvány kuratóriumi tagja, a Magyar Televízió Közalapítvány kuratóriumának elnökségi tagja, a Média Tanács elnöke, valamint a Mathias Corvinus Collegium Szólásszabadság Műhelyének vezetője és több szakmai folyóirat főszerkesztője. Koltay András – aki a Magyar Tudományok Akadémia köztestületi tagja

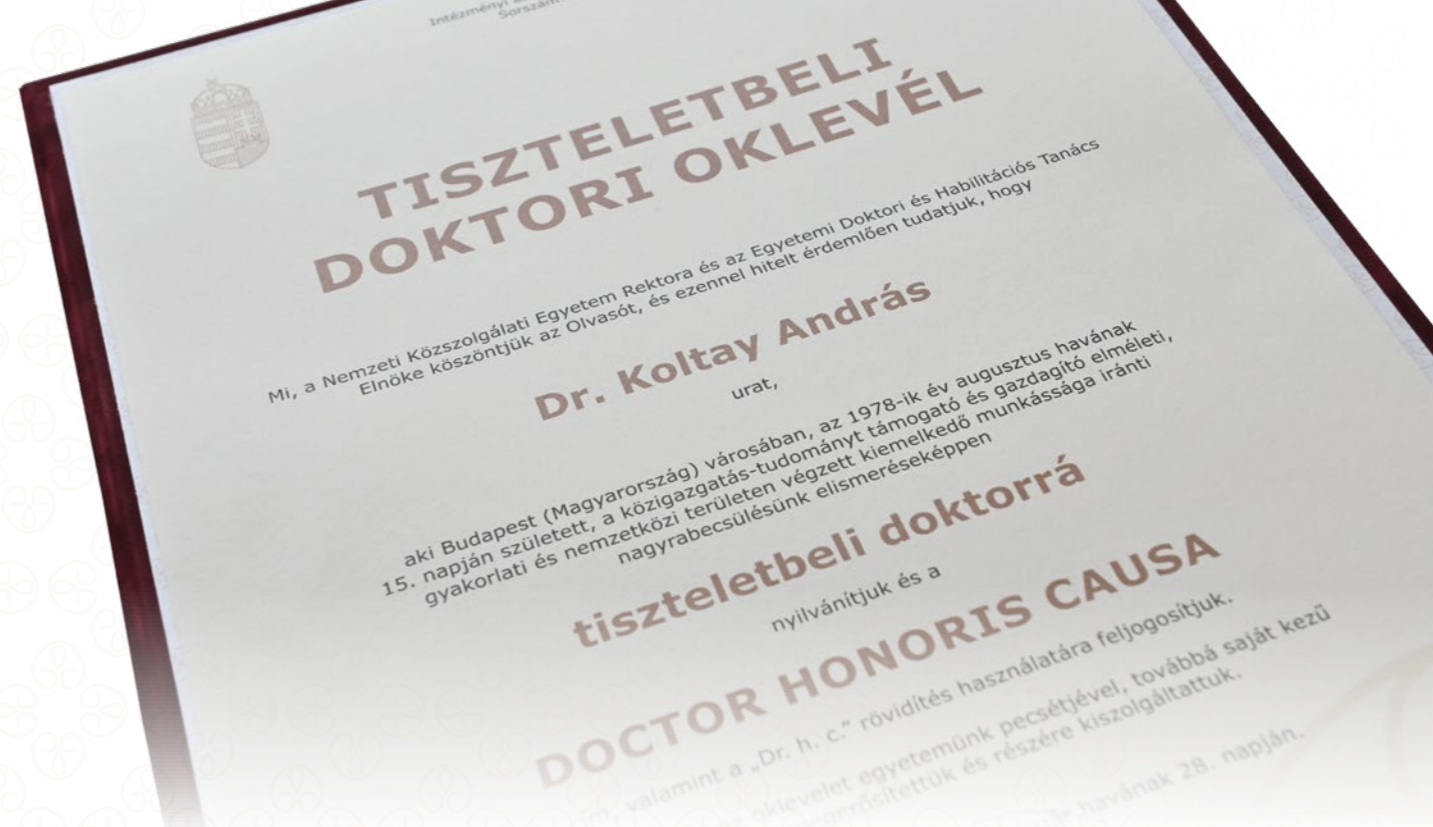
is – főbb kutatási területei a szólásszabadság, a médiajog és a személyiségi jogok kérdéseire kapcsolódnak, a témában összesen négyszáz tanulmányt és monográfiát írt – emelte ki a méltató. A tiszteletbeli doktor mindezek felül még több társadalmi szervezet tagja, munkásságát az évek során egyebek mellett a Köz Szolgálatáért Érdemjel arany fokozatával ismerték el.

„Koltay András igazi tanár, aki meg tudja kedveltetni a tantárgyát és a tudományt a hallgatósággal” – jelentette ki Horváth Attila, megerősítve: mindezt a visszajelzések alapján a hallgatók véleménye is alátámasztja.

„Különleges kiváltság az NKE-n dolgozni, ahol nagy felelősséget helyez az itt dolgozók vállára a történelmi környezet” – jelentette ki köszönőbeszédében Koltay András, aki továbbra is oktat az egyetemen. Hangsúlyozta: egy hagyományokra épülő, de 21. századi, modern intézményt igyekeznek építeni. Kiemelte: rektorként fontosnak tartotta nemcsak az oktatók, hanem a katedrától távol dolgozó munkatársak megbecsülését is.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes

A csatártípus professzor

– „egy bajóban” Hörcher Ferencsel

„A vita akkor érdekes, ha előre visz, vagyis arról érdemes vitázni, hogyan tudunk előre lépni” – mondta lapunknak a 60. születésnapját ünneplő Hörcher Ferenc, aki új szellemi otthonaként tekint a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre (NKE). Az Eötvös József Kutatóközpont Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének vezetője – aki nem tartja magát igazán filozófusnak – a jubileum alkalmából egyebek mellett pályájáról, mérsékelt konzervativizmusáról és budai identitásáról is beszélt a Bonum Publicumnak.

● Mindig filozófus szeretett volna lenni?

Diplomám, de önképem szerint sem vagyok filozófus. Az esztétika a filozófia egyik részdiszciplínája, de alapvetően irodalmárnak és költőnek készültem a bölcsészkaron, sőt, még filmrendező is szerettem volna lenni. Végül magyar, angol és esztétika szakon végeztem. Angol szakosként nemzetközi közegben is meg kellett mérettetnünk magunkat, ezért az egyetem alatt kétszer is részt vettem tanulmányúton Angliában, és oxfordi posztgraduális vendéghallgatóként fordult a figyelmem a politikai filozófia felé. Később egyebek mellett Brüsszelben és Leuvenben is tanultam jogelméletet, majd Bécsbe nyertem kutatói ösztöndíjat, de a németországi Göttingenben, a hollandiai Wassenaarban, az amerikai Notre Dame Egyetemen és Skóciában is kutattam.

● Azt vallja magáról, hogy mérsékelt konzervatív. Szeret vitatkozni?

A mérsékelt konzervativizmus azt jelenti, hogy a vitakultúrát rendkívül fontosnak tartom egyetemi oktatóként is. Meggyőződésem szerint a politikában is az lenne az ideális, amit arisztotelianus konzervativizmusként emlegetek. Arisztotelész szerint össze kell hangolni az egyének érdekeit, és mindig megegyezésre kell törekednünk. Ezért fontos az, hogy egy ország, egy nemzet polgárainak legyenek olyan közös alapértékei, amelyeket mindenki elfogad. Véleményem szerint részben arisztotelianus, részben keresztény alapon az ember képes a „politikai barátságra”, amely persze nem azonos a személyes barátsággal. Ez inkább azt jelenti, hogy a közös érdekeket és értékeket mindannyian elfogadjuk. Ebben segít, hogy mint Isten teremtményei, vagy mint emberi méltósággal rendelkező lények, hasonlóak vagyunk.

● Az viszont nem mindenkire jellemző, amit Önről mondtak a születés-

napi konferenciáján: „Amibe Hörcher belekezd, abból mindig valami jó sül ki”. Mit jelent ez a gyakorlatban?

Ez elsősorban a kollégáim kedvességét, másfelől pedig azt jelenti, hogy a megoldás pártján állok. A diploma megszerzése után a Karinthy Frigyes Kéttannyelvű Gimnáziumban kezdtem angol és magyar szakon tanítani, ahol esztétikát oktattam az első években. Később a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Esztétika Tanszékének, illetve a Politikaelméleti és gyakorlati Doktori Iskolájának az alapításában vettem részt, és vezettem is mindkét oktatási egységet, majd a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézetének vezetője voltam, most pedig az NKE Politika- és Államelméleti Kutatóintézetét irányítom. Mindig az volt az elvem, hogy ha „egy hajóban ülünk”, akkor azonosak az érdekeink, sőt, azonos az érdeklődési körünk is, tehát meg kell tudnunk érteni egymást. Ez nem »

egyszerű, mert a filozófusok nem könnyen társuló lények, hiszen mindenki a saját gondolatvilágában él, ezért voltak nagy vitáink a kollégákkal. Mindezek ellenére mindig arra törekszem, hogy találjuk meg a mindenki számára nyerő kompromisszumot. Ha tetszik, sikerorientált vagyok. De egy volt pázmányos kollégám azt is mondta a születésnap konferencián, hogy csatártípus vagyok, aki mindig gölt szeretne lőni. Szerintem a vita akkor érdekes, ha előre visz, vagyis arról érdemes vitázni, hogyan tudunk előre lépni.

● **Mindig sikerül a középutat megtalálnia?**

Nem mindig, de a munkatársaim nagy része előbb-utóbb belátja, hogy nem ellenük akarok vezetőként fellépni. Bizonyos fokig olyan ez, mint egy család. A feleségem alkotmánybíró, a fiam Angliában tanult és ott is oktat, a lányom táncművész és a Táncművészeti Egyetemen tanít, vagyis négyen négyféleképpen gondolkodunk, és nem feltétlenül értünk mindenben egyet, mégis sikerül egy hajóban utaznunk. Ez a kihívás megvalósítható, ha a felek hajlandók meglátni, miért érdeke mindenkinek a közös értékek és érdekek védelme.

● **Milyen a Nemzeti Közszerológati Egyetemmel „kötött házassága”?**

Azért jó a hasonlat, mert valamilyen szempontból szellemi otthonunk az egyetem, és így is tekintek rá. Az NKE-nek a Ludovika történeti távlatot ad, másfelől viszont a mi generációnk modern kezdeményezése. Még van hova fejlődünk, de épp ez adja a dinamikát, és a mi intézetünkben is sok fiatal dolgozik. Emellett tanítottam a szakkollégiumban is, ahol szintén nagy hangsúlyt fektetnek a tehetséggondozásra. Véleményem szerint a francia ENA elitképző szemlélete jó minta lehet az NKE-nek, hogy a legjobb képzést kapják azok, akik a következő generáció elitjeként

később majd a közigazgatásban helyezkednek el.

● **Mivel segíti az ön által vezetett Politika- és Államelméleti Kutatóintézet a közigazgatás fejlődését?**

Minden elismerésem azoké a kollégáké, akik oktatnak és kutatnak is, mert mi „csak” kutatással foglalkozunk. A mi feladatunk ezért az, hogy ha lehet, duplán teljesítsünk a tudományos kutatások és a tudományos együttműködések fejlesztése terén. Igyekszünk megmutatni, hogy az NKE a jövő egyeteme. Jó példa erre az a konferencia, amelyet tavaly a cambridge-i egyetemen tartottunk, és amelynek anyagából könyvet is adunk ki. Idén pedig a Princeton Egyetemen tervezzük egy tanácskozást a természetjogról.

Az NKE presztízsének növelése érdekében szeretnénk tehát a legmagasabb szintű nemzetközi tudományos együttműködést kialakítani angol nyelvű publikációkkal és külföldi kiadóknál megjelentetett könyvekkel is.

Egy, a Török Bernáttal, az Eötvös József Kutatóközpont főigazgatójával közösen indítandó kutatással pedig azt igyekszünk feltárni, hogyan kell határt szabni az informatikai fejlődés káros hatásainak a politikában.

● **Ön nemcsak az egyetemen, hanem a saját környezetében is otthonosan mozog. Mit jelent az ön számára Budá? Budán születtem és ott is nevelkedtem, majd rövid ideig friss házasként Pesten laktunk, de végül visszaköltöztünk Budára. Azok a hatások, amelyek érik az embert az élete során, meghatározzák a gondolkodását, számomra pedig a mérsékelt konzervativizmus**

összekapcsolódik a „budaisággal”. Márai Sándor, Kosztolányi Dezső vagy Ottlik Géza, a példaképeim arra világítanak rá, hogyan gondolkodik a középosztály keresztény vagy zsidó vallásos háttérrel és társadalmi felelősségvállalással, vagyis aktív polgári öntudattal. A kultúránkat a szüleinktől, nagyszüleinktől örököljük. Apai ágon svájci német kőműves családból származom, amely Ausztrián keresztül került Budára a századfordulón, a nagy építkezések idején, majd téglagyárat alapítottak és ipari kéményeket készítettek. Anyai ágon a nagyanyám Miskolcra származik, ahol Túry dédnagyapám az ottani fürdő igazgatója és a városszépítő, illetve az önkéntes tűzoltó egyesület tagja is volt, amíg korrupcióért meg nem buktatták, majd nem sokkal ezután meg is halt. Bár őseim nem voltak bünteltek, a közért való cselekvés fontos része a családi hagyománynak. A mérsékletet a középosztálybeli identitás hozza magával, amelyet bűnös természetünkre vonatkozó önismeretünk támogat.

● **Német származása miatt a németet is anyanyelvének tekinti?**

Édesapám még németül beszélgetett a nagymamájával. Én német tagozatra jártam az iskolában, később azonban inkább az angolt használtam, ezért mostanra a német csak olyan kulturális háttér, amely sajátos színezetet ad a magyarságomnak.

● **Mín dolgozik jelenleg?**

A közelmúltban egy angliai kutatószemináriumon a Roger Scrutonról szóló könyvemről folytattam vitát Noël O’Sullivan angol konzervatív professzorral, májusban pedig szintén Scrutonról tartok előadást a washingtoni, katolikus alapítású Georgetown Egyetemen. Az a célom, hogy megmutassam: a magyaroknak valóban egyedi a nyelve, és sajátos a kultúrája, mégis képesek arra, hogy felvegyék a versenyt másokkal a sportban, a kultúrában és akár a humán

A POLGÁRSÁG ERÉNYE ÉS BÖLCSESSÉGE – KONFERENCIA A 60 ÉVES HÖRCHER FERENC TISZTELETÉRE

Hörcher Ferenc politikai filozófus, eszmetörténész, esztéta és irodalomkritikus 60. születésnapja alkalmából rendeztek konferenciát tisztelői február 21-én a Nemzeti Közszerológati Egyetemen (NKE).

Deli Gergely elmondta, már a címe is rendkívül kifejező a köszöntő konferenciának, hiszen az erény, a virtus kérdése igen korán, az ókori Rómában is felmerült. Fogalmához, ami a katonai rátermetség mellett az erkölcsösséget is jelentette, már ekkor hozzákapcsolódott a világra való ráhatás képessége is. A virtus bölcsessége pedig abban nyilvánult meg, hogy különbséget tudott tenni jó és rossz között.

A konferenciát Pócza Kálmán, az NKE Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének vezetőhelyettese moderálta. A nap folyamán Hörcher Ferenc felesége, tisztelői, tanítványai és kollégái, így az NKE EJKK kutatói, többek között Török Bernát igazgató, Molnár Attila Károly intézetvezető, Jancsó András kutató, valamint más hazai egyetemek és intézmények munkatársai további három szekcióüléssel változatos témájú előadásokkal tisztelegtek az ünnepelelt előtt.

Hörcher Ferenc munkásságát nem az évek súlya teszi jelentőssé, hanem – akadémiai elismertsége és kapcsolatai, nemzetközi és hazai idézettsége és elnyert szakmai díjai mellett – a hallgatók körében végzett tevékenysége is – jelentette ki Deli Gergely rektor a konferencia megnyitó beszédében.

Hörcherné Marosi Ildikó alkotmánybíró és Hörcher Ferenc, az Eötvös József Kutatóközpont Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének vezetője

Keresőalkalmazás fejlesztésével támogatja a digitális ökoszisztémát az NKE és az NMHH

Ki ne keresett volna már országok összehasonlítására adatokat az interneten? Ezek között segít eligazodni az a társadalmi, gazdasági folyamatokat, valamint az állami szolgáltatásokat vizsgáló, kutatástámogató digitális eszköz, amelyet a Nemzeti Közzolgálati Egyetem munkatársai a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal (NMHH) együttműködve fejlesztenek.

Az Állami Szolgáltatások Digitális Mérőrendszere (ÁSZDM) kutatási program szorosan kapcsolódik az NMHH 2023–26-os stratégiájához, amely az egyetemi és oktatási szereplőkkel kötött partnerségi együttműködések bővítését és mélyítését célozza. Emellett illeszkedik az NKE Intézményfejlesztési Tervéhez is, amely az intézményi együttműködésben folytatott alkalmazott kutatások gyarapítását tűzi ki célul.

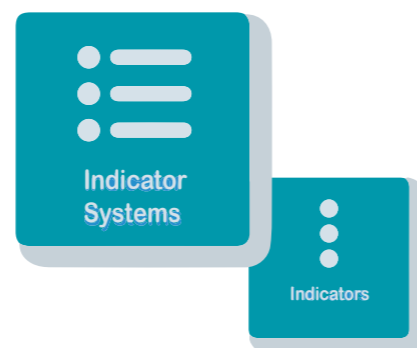
A program hátterét és szükségességét a nemzetközi mérőrendszerek alkalmazását és széles körben elterjedését hozó elmúlt három évtized jelenti. Ezeknek a rangsoroknak, mérőrendszereknek a sorába tartozik például a világ legboldogabb országát kereső World Happiness Report, a Világgazdasági Fórum versenyképességi indexe (GCI), az európai digitális társadalom és gazdaság fejlődését vizsgáló DESI vagy az ENSZ Fenntartható fejlődési céljainak mérőszámai. A teljesítményértékelés virágzása számos kérdést és korlátot is felvet: ilyen a szakmai és tudományos minőségük és értékelhetőségük, az előállító szervezetek céljai

és legitimitása vagy az alkalmazott módszertan korlátai. Összességében vitathatatlan, hogy ezek a nemzetközi mutatók szerves részei a kormányzás stratégiai és operatív dimenziójának. És mindemellett számos állami és vállalati döntéshozó, kutató, elemző, médiamunkatárs, valamint a nyilvánosság szűkebb körében is figyelmet kapnak ezek a mérések és adatok.

Az ÁSZDM kutatási program első szakaszában elkészült a kutatás megalapozása, és elindult a demószintű működése annak az angol nyelvű keresőalkalmazásnak, amely az állami szolgáltatások teljesítményének tematikus és komplex elemzését célzó mérőrendszerekben használt mutatók közt segít eligazodni és a kutató, helyzetelemzést végző számára adatokat, indikátorokat találni. Ezzel a mérések, mutatók, indexek, mutatórendszerek digitális ökoszisztémáját építi fel, fejtette ki Kis Norbert, az ÁSZDM kutatási program szakmai vezetője. Az állami szolgáltatások és a digitalizáció számos ponton összekapcsolódik: a nemzetközileg használatban lévő indikátorok, adatok és a világban

létrejövő komplex adathalmazok elemzésének korába léptünk. Ezeknek az adatoknak az elemzőképessége kulcskérdéssé vált, így az állami és kutatói érdekltség és érdeklődés ezek iránt jól beláthatóan a következő években is erősödni fog. Az NKE egyetemi tanára kiemelte, hogy a projektben kifejlesztett pilotalkalmazás, munkanevén World Indicators Watchers (WIW), a mutatórendszerek jól kereshető adattárházát alakítja ki.

A mutatórendszerek kutatása és kereshetővé tétele első szakaszának eredményeit tavaly év végén mutatták be online workshopon az érdeklődő

Indicator name	Indicator's unit of measure	Starting year (the starting year of the data series in the indicator system)	Last year (the latest year of the data series in the indicator system)	Thematic classification 1	
Berlusconi Stiftung Sustainable Governance Indicators	Corruption Perception Index	score	2014	2022	["Governance"]
Berlusconi Stiftung Transformation Index	Corruption Perception Index	score	2006	2022	["Economy"]["Governance"]
Economist Intelligence Unit Country Risk Service	Corruption Perception Index	score	2004	2022	["Governance"]
Freedom House Nations in Transit	Corruption Perception Index	score	2005	2022	["Governance"]

kutatók számára. Létrejött a WIW-adatbázis alapszerkezete, emellett jelentős keresés és kereséseket támogató fogalom és munkanevén „katalógus cédula címke” rendszerépítés történt. Létrejött az a fogalmi nomenklatúra, amely a kutatói érdeklődéseknek megfelelni szándékozó keresőrendszerek és algoritmusaik alapját képezi.

A projekt a mérőrendszerek, indikátorok és adatok között bolyongó és eligazodni kívánó felhasználói igényeket célozza, fogalmazta meg Csuha Sándor, az ÁSZDM kutatási projekt vezetője a fő célkitűzést. Kiemelte, hogy az ÁSZDM-projekt egyfelől kutatás, amely áttekinti a nemzetközileg használatos mutatók és mutatórendszereik sokaságát, és széles adatgyűjtést végzett a mutatókra vonatkozóan az informatikai fejlesztés alapjainak létrehozására. Másfelől pedig

rendszerfejlesztés, amely az informatikai platform létrehozása mellett a gyűjtött adatokat adattárba szervezte, és mint egy gondos könyvtár, a katalogizálást és a címkézést is elvégezte. A rendszer eredeti célok szerinti határai, korlátai közül a projektvezető arra hívta fel a figyelmet, hogy az alkalmazás úgynevezett „meta adatbázis”, tehát az eredeti adatokat nem, hanem a mutatókra vonatkozó leíró információkat és a mutatók eredeti helyét és aktuális adatait hordozó hivatkozásokat tartalmazza. A WIW-rendszer tehát egyfajta katalógusépítés, és a keresést támogató címkék révén segíti a felhasználókat az adatok megtalálásában.

A workshopon a WIW-alkalmazás felépítésének és főbb funkcióinak bemutatása mellett kutatói helyzeteket szimulálva demókeresésekkel illusztrálták az érdeklődők számára, milyen

kutatói, felhasználói problémákra tud megoldást adni a rendszer. Ilyen kérdés volt például a digitális biztonság mutatóinak megtalálása, az Észak- és Dél-Korea összehasonlítására alkalmas mutatók listájának exportálása, valamint a média- és hírfogyasztási szokásokhoz kapcsolódó adatforrások összegyűjtése.

Kis Norbert elmondta, hogy az idei, 2024. évben az alkalmazás fejlesztése tovább folytatódik a második szakasszal, elkészül és elérhetővé válik az NKE kutatói számára. A fogalmi és asszociációs finomhangolásokat követően a keresések által képessé válik a tanuló és öntanuló mechanizmusokra is. A harmadik szakasz céljai közé tartozik, hogy a WIW open access keresőalkalmazásként lépjen majd a nemzetközi publikum elé.

Szerző: Bozsó Gábor

A Mátrix Projekt

Néhány héttel ezelőtt sajtótájékoztatón mutatták be a Mátrix Projektet, amely kifejezetten a pénzügyi csalásokra specializálódik. Gyarakí Réka r. őrnagy, az NKE Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék oktatója megkeresésünkre elmondta, hogy aktuális volt a program bevezetése.

Február 16-án mutatták be az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) székházában a Mátrix Projekt elnevezésű kampányt. Rétvári Bence, a Belügyminisztérium parlamenti államtitkára az eseményen kiemelte, hogy a pénzügyi csalások magasabb léptékűek, mint korábban, ezért hívták életre a rendőrség kötelékében a Mátrix Projekt keretében megalakult 300 főből álló kiberyomozói hálózatot. A miniszterhelyettes kifejtette, hogy a leggyakoribb csalástípusok közé sorolható az, amikor a bűnözők munkáját olyan strómanok is segítik, akik akár pár tízezer forintért cserébe bankszámlát nyitnak a csalások során illegálisan megszerzett pénz mozgatásához. Ők sokszor nem is tudják, hogy ezzel bűncselekményt követnek el. Tőreki Sándor r. vezérőrnagy beszédében visszautalt a Covid-időszakra, amikor az állampolgári szokások változásával együtt az online elkövetési módszerek is átalakultak. Részletezte, hogy 2023-ban a csalások 72 százaléka – közel 14 000 eset – már az online térben történt, és az okozott kár meghaladta a 10 milliárd forintot. A felszólalók hangsúlyozták, hogy az online térben elkövetett csalások megelőzéséről további hasznos információkat, aktualitásokat, tanácsokat a KiberPajzs oldalán találhatunk.

Gyarakí Réka r. őrnagy, az NKE Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék oktatója kérdésünkre elmondta, hogy már minden vármegyének van olyan egysége, amely kifejezetten kiberbűnözésre, illetve az online csalásokra specializálódik. Gyarakí Réka kifejtette, hogy ebbe az egységbe olyan szakemberek kerültek, akiknek több az alaptudásuk, az átlagosnál mélyebb informatikai ismerettel rendelkeznek. „Nálunk már tavaly végeztek informatikai nyomozók, ők eleve a rendészeti vonalon mozognak: rendőrök, tiszthelyettesek, akik elsajátították ezt

TELEFONOS

- Hamis banki telefonhívás (vishing)
- Nem banki szolgáltatók nevével történő visszaélés
- Visszahívásos telefonos csalás (wangiri)
- Hívószám-hamisítás (spoofing)
- Munkahelyi csalás: hamis vezetői utasítás e-mailben vagy telefonon
- Munkahelyi csalás: hamis ügyfél vagy beszállító

SMS-ES

- Hamis banki SMS (smishing)
- Nem banki szolgáltatók nevével történő visszaélés

a speciális tudást” – mondta el Gyarakí Réka. Kiemelte ugyanakkor, hogy most először végez évfolyam nappali tagozaton kiberyomozóként. Mint mondta, ők már ténylegesen az ilyen

CSALÁSTÍPUSOK

SZÁMÍTÓGÉPES

- Hamis befektetési lehetőségek
- Hamis online webáruházak, ajánlatok
- Eladók átverése az online piactereken
- Személyesadat-lopás a közösségi médiában
- Hamis szolgáltatói ügyintézés a közösségi médiában (Angler phishing)
- Hamis tranzakciók jóváhagyása
- Hamis wifihálózat létrehozása (Evil twin phishing)
- Rosszindulatú kód telepítése a készülékre

E-MAILES

- Adathalász banki e-mail (phishing)
- Nem banki szolgáltatók nevével történő visszaélés
- „Nigériai típusú” csalások
- Hamis befektetési lehetőségek
- Munkahelyi csalás: hamis vezetői utasítás e-mailben vagy telefonon
- Munkahelyi csalás: hamis ügyfél vagy beszállító

jellegű ügyek nyomozásához szükséges technikai, jogszabályi, stratégiai tudással állnak szolgálatba. A különböző csalástípusokkal kapcsolatban egyetemünk oktatója »

részletezte, hogy a telefonos csalások jelenleg elég népszerűek: ilyenkor azt kérik a csalók, hogy telepítsünk valamit a telefonra, mert azt észlelték, hogy pénzmozgás volt a számlánkon. Elmondta, hogy sok kollégája kapott ilyen és ehhez hasonló telefonhívásokat, sms-eket. Részletezte továbbá, hogy az adathalász e-mailek mára klasszikusnak számítanak, de még mindig sokan ráklikkelnek a káros tartalmakra. Felhívta a figyelmet, hogy ezek az elektronikus levelek egyre tökéletesebbek: két-három éve egy ilyen üzenetben nem használtak ékezeteket, magyartalanul fogalmaztak, változtatták a tegező és magázó formákat, ami elárulta, hogy milyen e-maillal állunk szemben. Viszont ma már egyre nehezebb rájönni a csalásra.

De mind több példa van arra is, hogy a csalók, különböző szolgáltatók nevében, lemásolva a logókat, a jellegzetességeket próbálkoznak azzal, hogy nem kérnek nagy összegeket, csak valamennyit utaljon az illető nekik. Gyarakai Réka felhívta a figyelmet, hogy mindenképpen az e-mail küldője mutatja meg, hogy csalással állunk-e szemben. „A közösségi médiában is látom, hogy most már egyre többen tudják, hol kell megnézni, ki az e-mail küldője valójában” – mondta el az oktató. Hozzátette, az is feltűnő lehet, ha sürgető hangvétellű üzenet jön, és árulkodó, hogy mennyire magyaros a levél szövege, mert hiába tökéletesednek ezek a csalások, még mindig vannak hibák.

A fentebb említett KiberPajzs oldalon például arra hívták fel a figyelmet, hogy az utóbbi időben megszorodtak azok a csalási formák, amelyek során a támadók QR-kód segítségével lopják el a potenciális áldozatok adatait vagy akár a pénzüket. Mint írják, ez a forma valójában egy újabb adathalász módszer, amelylyel a személyes adatokhoz, illetve bankszámlaadatokhoz férnek hozzá. A QR-kódokon lévő adatok linkként, hivatkozásként működnek. A link mögött lehet hamis weboldal, amellyel adatokat akarnak megszerezni tőlünk, vagy káros applikáció tölthető le az eszközünkre. A cikk szerint a csalók QR-kódokat helyeznek el hamis weboldalakon vagy matricákon, és különböző trükkökkel arra ösztönzik az embereket, hogy azokat olvassák be a telefonjaikkal. A támadók nem ritkán legitím felek munkájára és hírnevére támaszkodnak, és a hivatalos plakátokon, posztereken vagy szórólapokon lévő törvényes QR-kódot a sajátjukra cserélik.

Most már a bankok, pénzintézetek is folyamatosan kommunikálják, hogy ők nem kérnek személyes adatokat, nem kérnek bankkártyaadatokat. Gyarakai Réka szerint, ha egy hívás kapcsán kétségeink vannak, fel kell hívni a szolgáltatót vagy a bankot, hogy megbizonyosodjunk, valóban ők kerestek-e minket. Gyarakai Réka azt tapasztalja, hogy az ügyfelekben sokszor jelenik meg a nevetségesség válastól való félelem, de ez indokolatlan,

hívásaik a szolgáltatók felé jelzések, miszerint esetleg újfajta csalási módszer jelent meg. Sőt, már bármelyik cégnél működnek biztonsági egységek, kifejezetten ezekre a jelzésekre figyelnek, és az a dolguk, hogy kommunikálják az ügyfelek felé, ők nem küldtek semmilyen számlát, vagy nem kértek banki adatokat.

Ha mégis csalás áldozatai lettünk, azt mindenképp jelezzük a rendőrség, valamint az adott szolgáltató felé is, akik – hogyha mondjuk bankkártyaadatokat adtunk meg – a lehető leghamarabb letiltják a kártyánkat. Gyarakai Réka elmondta, tévhit, miszerint csak személyesen lehet feljelentést tenni, ez már ügyfélkapun keresztül is megoldható, illetve a police.hu felületen szintén bejelentést lehet tenni. „Azt gondolom, hogy ezek mind segítik az állampolgárok tudatosságát, vagy segítik azt, hogy a feljelentés egyáltalán megtörténjen, és ez a hatóság tudomására jusson. A legrosszabb az, hogyha nem teszünk semmit” – emelte ki az NKE Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék oktatója.

A témával kapcsolatban február 27-én az ORFK Teve utcai székházában rendezték meg a Kiberexpót, ahol szintén az online csalásokra, kibertérben elkövetett bűncselekményekre hívták fel az állampolgárok figyelmét, hogy lássák, a rendőrök ezen a területen sincsenek lemaradva.

Szerző: Harangozó Éva

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

a katonai felsőoktatásban

Kiemelkedő szerepet kaphat a mesterséges intelligencia (MI) az egyetemi kutatások és az oktatás területén mind a hallgatói, mind az oktatói oldalon. A témát Petruska Ferenc alezredessel, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszékének tanszékvezetőjével jártuk körbe. »

„Az MI egyik legfontosabb szerepe az lehet, hogy automatizálja a monoton és repetitív feladatokat, mint például a bibliográfia elkészítését és a hivatkozásközelést, így felszabadítva az időt a kutatás és oktatás mélyítésére, minőségének javítására” – kezdi válaszát Petruska Ferenc arra a kérdésre, hogy milyen előnyöket kínálnak a nagy nyelvi modellek a felsőoktatás számára.

Az MI-alapú interfészek és bővítmények segíthetnek a szakirodalom intelligens gyűjtésében, a szövegek magyarázatában és gépi fordításában. Az oktatásban tehermentesíthetik az oktatókat, lehetővé téve például az előadás-készítés részbeni automatizálását vagy feleletválasztós kérdések generálását. A hallgatók számára pedig ezen eszközök segítséget nyújtanak a fogalmak megértésében, a szövegek

összegzésében, de segíthetik a kifejtős kérdések kulcsfogalmainak megkeresését és az esszék értékelését is.

Szakirodalom gépi segítségével

Egy hasonlattal élve: nem kell az autóversenyzőnek autószerelőnek is lennie! Csekély informatikai tudással is kiváló MI-alkalmazóvá vagy prompt mérnökké válhatunk, ha elvégezzük az ehhez szükséges munkát vagy a rendelkezésre álló képzések valamelyikét – szerencsére az érdeklődés ezek iránt robbanásszerűen nő.

A katonai felsőoktatás területén kiemelkedő fontosságú, hogy minőségi szakirodalmak jöjjenek létre, amelyek többsége kizárólag az NKE-n jelenik meg. Amennyiben az egyetem mesteri szinten kíván védelmi témában

szakirodalmat létrehozni, elengedhetetlen, hogy az oktatók teljes mértékben kihasználják a mesterségesintelligencia-alapú platformok által nyújtott lehetőségeket. Ezt az igényt tovább fokozza a hallgatói létszám folyamatos növekedése. A katonai felsőoktatásban megírt és folyamatosan gyarapodó védelmi témájú szakirodalom jelentős mértékben hozzájárulhat az ország biztonságához is.

„Az MI alkalmazása ugyanakkor ezen a területen számos kihívással járhat, különösen a minősített adatok miatt” – derül ki akkor, amikor a kutatót saját szakterülete specialitásáról kérdezzük. A honvédelmi szervezetek által kezelt titkos vagy minősített információkhoz való hozzáférés ugyanis szigorúan szabályozott, gyakran kizárólagosan a jogosult személyeknek engedélyezett. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy a megfelelő biztonsági intézkedések és protokollok kidolgozásával és betartásával e kihívásokat le lehet küzdeni, és lehetőséget teremteni az MI alkalmazására, amely tiszteltben tartja a minősített adatok megnyugtató védelmét és biztonságát.

Az MI lehetséges hátrányai

„Más hátrányai is lehetnek a mesterséges intelligenciának” – teszi hozzá Petruska Ferenc. Kiemelkedően kockázatos a közvetlen és teljes szövegíratás. A hallgatók belesodródhatnak a gyors szövegenerálás csábításába, azaz forrásellenőrzés nélkül alkalmaznak az MI-t például beadandóik, szakdolgozataik vagy diplomamunkáik megírásához. Jellemző, hogy e dolgozatokban hirtelen megszűnnek a helyesírási hibák, megváltozik a fogalmazásmód, valamint többszörösen összetett mondatok jelennek meg – hosszabb és sok jelzővel ellátott mondat szerkezetekkel.

Éppen ezért minden felsőoktatási intézménynek jól kidolgozott

mesterségesintelligencia- és plágiumszabályzatra van szüksége, amely támogatja az MI használatát, de figyelembe veszi a tudományetikai korlátokat is. A szabályzat elnevezésében az MI hangsúlyozása nemcsak a tárgykör kiemelését segíti, hanem annak hangsúlyozására is szolgál, hogy foglalkoznunk kell az egyetem adminisztratív munkaköreiben szolgálatot teljesítőket, valamint a kari és tanszéki adminisztráció MI-használatával is. Ez utóbbi adatbiztonsági szempontból fontos.

Vajon hallucinál még az MI?

Az MI-vel való munka során az előforduló hibák sokféleségének megértése szintén alapvetés a kutatók számára. Az egyik gyakori csapda a már említett közvetlen és teljes szövegíratás csapdája. A hivatkozások elhanyagolása második hibaként emelhető ki, ami komolyan csökkentheti egy írásmű hitelességét és átláthatóságát. További problémát jelent a paradigmaváltás hiánya a kutatásban, hiszen a hagyományos írásművek strukturálása és az MI-alapú megközelítés között jelentős különbségek mutatkoznak. A szövegek szerkezetének építésekor az MI javaslatait figyelmen kívül hagyni súlyos hiba lehet, hiszen általa jelentős előnyök (ismétlődő feladatok elkerülése, nyelvhelyesség, összefüggések megtalálása stb.) nyerhetők. A „gép soha” és „ember mindig” paradigmák is kihívást jelentenek. Ez a luddizmus 21. századi változata a mesterséges intelligenciával szembeni alaptalan félelmekre építve akadályozhatja a kutatókat a technológia hatékony felhasználásában.

„Minden egyetemi polgár olyan oktatási és kutatási részterületen alkalmazza a MI-t, amelyen biztonságosnak, hatékonynak és etikusnak tartja” – javasolja végül Petruska Ferenc.

Szerző: Sarnyai Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes

„Az értékrendünk is összeköt bennünket”

Az energiahasznosítás és a digitalizáció területén lát új kapcsolódási lehetőségeket, de a klímaváltozás kapcsán is nyílik tér közös projektekre – fejtette ki a bolgár nagykövet. Christo Stefanov Polendakovval a bolgár gazdaság helyzetéről, az euró bevezetéséről, az illegális bevándorlásról, de magyar emlékeiről is beszélgettünk.

Christo Stefanov (k) bolgár nagykövet találkozója Pier Paolo Pigozzival (j), a Nemzeti Közszolgálati Egyetem nemzetközi rektorhelyettesével és Gyurcsik Ivánnal, az NKE Regionális Együttműködési Osztály vezetőjével

● Mikor szerezte az első benyomásait Magyarországról?

Az első, Magyarországhoz köthető emlékeim a gyerekkoromból valók: a legelső, még fekete-fehér tévének ugyanis Orion márkájú volt, Victoria Super típus, ha jól emlékszem. A bátyám pedig Pannonia márkájú biciklit kapott. Aztán kiderült, hogy a fölő szomszédunk, Mici néni is magyar. Édesapám többször járt Magyarországon, és mindig mesélte, milyen szép Budapest. Összességében mindig is közelinek éreztem magamhoz az önk országát, sokat is olvastam róla. Felnőttként, amikor az EBESZ Titkárságán dolgoztam, 2008–2009 körül töltöttem itt hosszabb időt, aztán az eredeti végzettségemnek megfelelően – orientalista vagyok – keletre küldtek

nagykövetnek. Három éve érkeztem Magyarországra; gyorsan, sokat kellett tanulnom itt.

● Hogyan értékeli az elmúlt éveket? Az itteni munka nagy teret adott számomra; kellemes olyan országban dolgozni, amely ennyire jól szervezett és barátságos. Nagyon örülök, hogy az itteni tartózkodásom alatt a két állam közötti kereskedelem közel egymilliárd euróval növekedett, a 2023. évi adatok szerint 2 milliárd 572 millió euró volt. Komoly szám, de úgy gondolom, tovább növelhető, és azon dolgozom, hogy tovább fejlesszem a kétoldalú kapcsolatokat. A bolgár–magyar együttműködés egyébként hosszú időre nyúlik vissza, az első bolgár kertészek az 1870-es évek elején érkeztek Magyarországra, azóta pedig immár hat generációnyi

bolgár találta meg a második hazáját itt. Leszármazottaik mérnökök, orvosok, sikeres emberek lettek, nagy öröm erről hallani, amikor találkozom velük. 6500 bolgár él Magyarországon, sokan a nagykövetség munkájában is segítenek. Azt gondolom, nagyon sok közös pont van országaink történetében, helyzetében. Összeköt minket a Duna, a hajózás, a Habsburgok, akik a bolgár királyi családdal rokonságban álltak. Országaink területe, népessége, sorsa is hasonló, sőt, meggyőződésem, hogy az értékrendünk is.

● Azt nyilatkozta korábban, hogy van tere a két ország közti hosszútávú projekteknél, mert gördülékeny az együttműködés. Milyen projektek zajlanak most?

'89 előtti történelmünk és a rendszer-váltás utáni időszak is sok közös >>

elemet tartalmaz: az EU- és NATO-csatlakozás hasonló keretet ad kapcsolódásunknak. Az energiahasznosítás és a digitalizáció területén látok új kapcsolódási pontokat, célokat, hogy ezeket felerősítem, valamint a Duna által nyújtott közlekedési lehetőségeket is szeretném kiaknázni, hiszen azok a környezettudatosság jegyében mind fontosabbá válnak. A klímaváltozás egyébként különös kapcsolatot is hoz: kutatások szerint Magyarország klímaterképe olyan irányba változik, mint most Bulgáriáé. Márpedig nálunk igen jelentős a biodiverzitás: sok növény alkalmazkodott az éghajlatunkhoz, a fák, cserjék egy része Magyarországon is elterjedhet, e téren is együtt tudunk működni. Ezen a megaprojekten már elkezdtem dolgozni az önkormányzatokkal – win-win együttműködés, az ilyeneket szeretem a legjobban. Önök is, mi is nyerünk, és Európa is, hiszen minél több zöld területre van szükségünk. Emellett szorosa a gazdasági és

KÖZÖS BOLGÁR-MAGYAR CÉL: NÖVELNI JÖLÉTÜNKET ÉS BIZTONSÁGUNKAT

A bolgár nemzeti ünnep, a Felszabadulás Napja alkalmából *Bulgária és Magyarország – ezerévesi összetartozás, összeköttetés és biztonság* címmel szervezte meg a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem Regionális Együttműködési Osztálya és a Bolgár Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége az egyetem újabb fórumát március 4-én. Az eseményen öccellenciája Christo Polendakov, Bulgária rendkívüli és meghatalmazott magyarországi nagykövete tartott ünnepi előadást. Ebben elmondta, a két ország kapcsolata a közös földrajz, a vallás és a kultúra örökségén alapul, amit a természeti kataklizmák, valamint a történelem eseményei formáltak. Ezek közül kiemelte a pestisjárványokat, illetve a háborúkat. Hozzátette, a világháborúk után mindkét ország a vereség következményeivel, új határokkal és a kommunista rezsimmel szembesült. A rendszerváltás után is ugyanazt a célt tűztük ki – növelni jólétünket és biztonságunkat, azaz sikerrel csatlakozni az Európai Unióhoz és a NATO-hoz. A nagykövet előadását kerekasztal-beszélgetés követte, amelyen rajta kívül részt vett Varga Szimeon, az Országgyűlés bolgár nemzetiségi szószólója és Barabás T. János, a Magyar Külügyi Intézet vezető elemzője. A beszélgetést Gyurcsik Iván, az NKE regionális együttműködésért felelős rektori tanácsadója moderálta.

biztonságpolitikai kapcsolatok is országaink között; a sokszor új helyzetek új megoldásokat igényelnek. Nagyon örülök, hogy a pandémia utáni időszakban újra feleledt a két ország közötti kommunikáció.

● **Ha már biztonságpolitika: márciusban csatlakoznak a schengeni térséghez a légi és tengeri forgalom vonatkozásában. Milyen lépéseknek köszönhető ez az eredmény? Hiszen Ausztria attól tartott, hogy illegális bevándorlók érkezhettek a térség felől.**

E kérdés kapcsán fontosnak tartom megemlíteni, hogy Bulgária közel 12 éve teljesítette már a schengeni övezetbe történő belépéshez kapcsolódó kritériumokat.

Az elmúlt hónapokban az volt a legfőbb külpolitikai feladat, hogy a Romániával és Bulgáriával kapcsolatos diszkriminatív hozzáállásnak véget vessünk. Ennek keretében tisztáztuk, mit veszíthet a schengeni övezet, ha nem csatlakozik hozzá Bulgária és Románia.

Már csak Ausztria hezitál, de nagyon remélem, hogy minél hamarabb áthidaljuk ezt az időszakot, és a két ország csatlakozhat – nemcsak a légi

és vízi közlekedés vonatkozásában – a schengeni övezetbe. A szárazföldi elem az EU-hoz való közelebb kerülésünk szempontjából is nagyon fontos lenne. Úgyhogy továbbra is erőfeszítéseket teszünk, remélve, hogy minél hamarabb mi is teljes értékű tagjai lehetünk az övezetnek.

● **Mennyire jelent problémát az illegális bevándorlás Bulgáriában? Honnan és milyen céllal érkeznek a bevándorlók, és önök hogyan kezelik a jelenséget?**

Ez közös európai probléma, amely Bulgáriát sem kerüli el. A migráció egyik oka az, hogy a lét nem biztonságos azokban az országokban, ahonnan ezek az emberek elindulnak. A másik pedig az, hogy szegényebb országokból érkeznek, szeretnének Európában letelepedni, jobb körülmények között élni. Legtöbben olyan országokból jönnek, ahol nincsenek biztonságban: Afganisztánból, Irákból, Szíriából, Iránból, Pakisztánból. Országunk nagy erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy ellenőrizze a bevándorlókat. A folyamatot teljes mértékben kontrollálják. Az érkezőknek egyébként csak kis része szeretne Bulgáriában maradni, a többség Svédországba, Hollandiába, Németországba megy tovább.

● **Milyen állapotban van a bolgár gazdaság? A hírek szerint 2025 elején csatlakoznak az eurózónához. Valóban így van? Ez a reális időpont?**

A 2007-es európai uniós csatlakozásunkkal azt is vállaltuk, hogy bevezetjük az eurót. Már beléptünk az euró előszobájának tekintett ERM-II. árfolyamrendszerbe is (az európai árfolyam-mechanizmus rendszer lényege, hogy az euró bevezetésére való felkészülés keretében csökkentse az árfolyam-ingadozást és segítse a pénzügyi stabilitást az uniós tagállamaiban; az árfolyam mozgásának szélső értékeit meghatározzák, az árfolyam e végpontok között szabadon mozoghat – a szerk.). Számos, a tartalékokkal, a korrupcióval, a bankszabályozással

kapcsolatos kritériumot igyekszünk teljesíteni. Ezek között szerepel az infláció csökkentése. E téren sokat számít, hogy hosszú évek óta konzervatív fiskális politikát követünk. A bolgár leva erős, ez megkönnyíti majd az euróra való átmenetet. A legtöbb embernek egyébként máris van eurószámlája, sok magántranzakció – például ingatlanvásárlás – már ma is euróban történik. Az, hogy 2025 elején belépünk-e az euróövezetbe, az Európai Központi Bank jelentésétől – az pedig az infláció mértékétől – is függ, ez az a kritérium, amellyel kapcsolatban még van teendőnk. Az államadóságunk alacsony. (A tavalyi év végi adat szerint a GDP 21 százaléka, miközben az euró bevezetéséhez szükséges maastrichti kritériumok 60 százalékot engednek – a szerk.) Egyébként tudja, hogy az eurón miért van cirill betűs szöveg is? Bulgária miatt! Jelenleg az életszínvonal és a gazdaság mutatói alapján ugyan sajnos az uniós államok között a sor végén kullogunk, de gazdaságunk alkalmazkodóképes, és vannak tartalékaink: az egyik ilyen az energiahasznosítás, a másik pedig az, hogy az euró bevezetése után a jelenleginél jóval több külföldi befektetés érkezik majd az országba. Ennek mindenképpen érezhető hatása lesz a gazdaságban.

● **Milyen a kapcsolat Magyarország és Bulgária között?**

Nagyon jó, és örömmel mondhatom, hogy országaink folytatják a közös együttműködést számos területen. Az Utazás+ kiállítás díszvendége Bulgária volt. Reméljük, sikerült sokak számára felidézniük a korábbi bolgár tengerparti élményeiket, miközben sikerül ráirányítani a figyelmet síközpontjainkra, ahova Ausztriából és Franciaországból is érkeznek vendégek. Azt hiszem, ez önmagáért beszél.

Szerző: Kovács Lilla, Sarnyai Tibor
Fotó: Bolgár Nagykövetség, Szilágyi Dénes

Izrael érdeke is, hogyan rendeződjön a helyzet a Gázai övezetben

Tavaly október 7-én a Hamász példátlan támadást indított Izrael ellen, megölve több mint ezer embert és elhurcolva sok civilt, akiknek többsége egy zenei fesztiválon részt vevő fiatal és pacifista kibucok lakója volt. A Hamász palesztin terrorszervezetnek akkor sikerült kijátszania a világ egyik legfejlettebb katonai-biztonsági rendszerét. Az izraeli hadsereg – a már megszokott légi válaszcsepások mellett – szárazföldi offenzívát indított, a palesztin halottak száma mostanra meghaladta a 30 ezret. Az ott élőket humanitárius katasztrófa fenyegeti, és eddig ismeretlen járványok ütöttek fel fejüket. Arról, hogy mi várható a túsztárgyalásokon, és lesz-e tűzszünet, Novák Attilát, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Molnár Tamás Kutatóintézet tudományos főmunkatársát kérdeztük, aki diplomataként is hosszabb időt töltött Izraelben.

Humanitárius válság, ismeretlen járványok

„Az izraeli társadalom jelenleg meghasonlott állapotban van, mert traumatizálódott attól, hogy a rendkívül fejlett védelmi rendszer ellenére tavaly terroristámadás érte az országot” – fogalmazott a *Bonum Publicum* kérdésére Novák Attila. Hangsúlyozta: alapvetően ingott meg a bizalom a hadseregben, amelyet most próbálnak helyreállítani. Kifejtette: korábban rendszeresek voltak a tüntetések az izraeli kormány ellen, de a tiltakozások száma a harcok kirobbanása után csökkent, és a közelmúltig nagyon erős társadalmi összetartás mutatkozott. Az elmúlt hetekben azonban felerősödött a tüntetési hullám, és még a rendőrségnek is be kellett avatkoznia – tette hozzá. A túsok hozzátartozói is folyamatosan tüntetnek, sajátos lobbicsoportként ezzel is nyomást gyakorolva a kormányra.

A szakértő emlékeztetett: Gázában a halottak száma már elérte a 30 ezret, és humanitárius válság kezd kibontakozni a nemzetközi segélyszervezetek jelenléte ellenére. Hozzátette: a területen uralkodó iszlamista terrorszervezet, a Hamász még a civileket is felhasználja saját céljainak elérésére. Kiemelte: főként a gyerekek, a nők és az idősek vannak veszélyben, élelmiszer- válság alakult ki, és olyan betegségek ütöttek fel fejüket, amelyeket jobb egészségügyi helyzetben lévő országokban nem tapasztalhatunk. Példaként említette, hogy egy izraeli katona a gázai övezetben elkapott gombafertőzésben vesztette életét, illetve többen kórházba kerültek hasonló okból. Beszél arról is, hogy a gázai–egyiptomi határ közelében található palesztin városba, Rafahba zsúfolódott össze körülbelül 1,4 millió ember, akiknek a többségét az izraeli hadsereg korábban északról evakuációra kényszerítette. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a Hamász

jelenléte miatt, ha ott kitörnek a harcok, sok ember életét vesztheti. Rámutatott: Izraelnek is az az érdeke, hogy erre a helyzetre megoldást találjon, ugyanakkor Amerika is a körülmények normalizálását szorgalmazza annak érdekében, hogy minimalizálják a civil halottak számát.

Körvonalazódó megállapodás

„A civil lakosságot nagyon nehéz elválasztani a paramilitáris alakulatoktól, a terroristáktól” – jelentette ki Novák Attila. Kitért arra, hogy legalább 500 kilométeres alagútrendszer található a Gázai övezet alatt, és még a magánlakások fürdőszobájában is alagutak vezetnek lefelé.

„A helyzet tragikus, mert Izrael úgy érzi, hogy addig kell harcolnia, ameddig a Hamászt meg nem semmisíti, ugyanakkor izraeli túsok vannak a szervezet (azok egyes csoportjai) kezében, ami lassítja, bonyolulttá teszi a hadműveleteket. A szembenállás éles, bár közvetve most is folynak a tárgyalások”

– mondta a szakértő, akinek véleménye szerint a probléma az, hogy amíg nem születik valamilyen politikai megoldás a terület jövőjét illetően, a hadsereggel önmagában nem lehet ezt a háborút megnyerni.

Felidézte: 2005-ben Ariel Sharon tábornok Izrael miniszterelnökéként is azért vonult ki a területről, mert nem látta értelmét annak, hogy még több izraeli katona essen áldozatul csak azért, hogy a területet ellenőrzésük alatt tartásuk. Mivel ez egyoldalú

lépés volt, és semmilyen kétoldalú megállapodás nem született a palesztinokkal, a kivonulás és egy választás után a Hamász – amely az egyiptomi Muszlim Testvériség helyi „leányvállalata” és időközben Egyiptomban betiltották – megerősödött, a mérsékelt palesztinokat, vagyis a Fatah erőit pedig elűldözték a területről – emlékeztetett. A Hamász azóta is rakétákkal támadja Izraelt, amely eddig célzott csapásokkal válaszolt az akciókra – tette hozzá.

A túsztárgyalásokról a szakértő kifejtette: a kevés kiszivárogtatott információból az derül ki, hogy körvonalazódik egy megállapodás – amelyet Egyiptom és Katar is támogat – Izrael és a Hamász között, de az izraeli kormánynak is vannak olyan tagjai, akik ellenzik ennek létrejöttét. „A Gázai övezet most romhalmaz, Ciszjordániában pedig az izraeli kormány által támogatott új települések megtörték a demográfiai folytonosságot, ezért az önálló palesztin állam létrehozásának minimális az esélye” – fogalmazott. Megerősítette ugyanakkor azt az izraeli véleményt, amely szerint, ha most a palesztinoknak önálló államuk lenne, azzal csak megerősítenék a terrorizmust.

Kinek mi az érdeke?

„Se Amerikának, se Oroszországnak, se Izraelnek nem érdeke az, hogy a konfliktus világméretűvé váljon” – jelentette ki Novák Attila. Hozzátette: még a Hamásznak sem érdeke, hogy egy esetleges világháborúban milliók haljanak meg. Kitért arra, hogy több államnak van atomfegyvere, így a muszlim Pakisztánnak is. Beszél a hutik jemeni támadásáról is, amelyet Izrael egy ideig figyelmen kívül hagyott, majd az amerikai és a brit légierő mért többször is csapást a támadókra. Szíriában militarista csoportok tartanak ellenőrzés alatt több területet, Libanon egy része a Hezbollah »

– amely a Hamásznál katonailag jóval erősebb terrorista szervezet – fennhatósága alatt áll. Utóbbiak kiépítettek egy alagútrendszerrel, és több mint száz ezer rakétával rendelkeznek, amelyekkel fenyegetik a zsidó államot – emelte ki. Most alacsony szintű oda- és visszatámadások zajlanak a libanoni Hezbollah és Izrael között, próbálják elkerülni azt, hogy Izrael szárazföldi alakulatokat vessen be Dél-Libanonban – fejtette ki. Elmondta azt is, Egyiptom szintén támogatja, hogy Izrael leszámoljon a radikális Hamással, ezenkívül az ország vezetői sem szeretnék, ha menekültek százezrei vándorolnának az országba.

„Néhány hónapig biztosan elhúzódik még a konfliktus, de továbbra is az a helyzet, hogy egy hipermodern hadsereg,

az izraeli áll szemben a palesztin gerillákkal” – mutatott rá a szakértő, felidézve, hogy a terroristák egy többszintű védelmi vonalat játszottak ki tavaly októberben. Véleménye szerint nagy belső problémák is lehetnek Izraelben. Példaként említette azoknak a fiatal izraeli katonalányoknak – akik a Gázai övezet határán zajló palesztin mozgásokról számoltak be – a jelentéseit, amelyeket az izraeli katonai és politikai vezetés figyelmen kívül hagyott.

„Izraelnek is biztosítania kellene bizonyos feltételeket Gázának annak érdekében, hogy az ott élő palesztinok számára is kialakulhasson valamilyen jövőkép a terrorizmus alternatívájaként” – összegezte Novák Attila. Felhívta ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a Hamász mindezt elutasítja, mert egy terrorszervezet mindig a háborúban, a konfliktusban érdekelt, nem a békében.

A cikk március elején készült.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Ashraf Amra/Reuters

„A világ Észak-Korea körül nagyon megváltozott”

Nem egyedi eset vagy különleges helyzet az, hogy Észak-Korea fegyvereket gyárt és külföldre értékesít – hangsúlyozta megkeresésünkre Csoma Mózes, az NKE John Lukacs Intézet tudományos főmunkatársa azzal kapcsolatban, hogy Phenjan mind Oroszországnak, mind Iránnak ad el fegyvereket. Szerinte az észak-koreai rezsim az elmúlt évtizedek során vajmi keveset változott, viszont a világ Észak-Korea körül nagyon más lett.

Észak-Korea már az 1970-es évektől különböző fegyvereket értékesít a harmadik világ országaiba, ügyelve az államközi külkereskedelmi ügyletek kereteire – emlékeztetett megkeresésünk kapcsán Csoma Mózes.

Ami most zajlik Oroszországgal, úgyszintén kétoldalú külkereskedelmi megegyezés, amelyet – természetesen – hivatalosan nem vállal fel sem az orosz, sem pedig az észak-koreai fél.

A két ország közt zajló jelenlegi fegyverüzletek az orosz–ukrán háború következményei. A tüzérségi lőszer, főleg kiterjedt háború esetén, fogyóeszköz, és nagy mennyiségben kell hogy rendelkezésre álljon. Oroszország ebből hiányt szenved, tehát folyamatosan szüksége van az utánpótlásra; 2022 őszén érkeztek először hírek arról, hogy Moszkva észak-koreai lőszeret kíván beszerezni.

Csoma Mózes kiemelte, hogy tavaly volt a koreai háború befejezésének 70. évfordulója. Mint ismert, 1953 júliusában jött létre a fegyverszünet, amelynek jubileumára, Szergej Sojgu »

orosz védelmi miniszter vezetésével, orosz delegáció látogatott Phenjanba. Nem csupán a parádékon és a megemlékezésen vettek részt, hanem egy fegyverkiállításon is, ahol megtekintették az észak-koreai hadiipar által gyártott eszközöket – e pillanattól lehetett sejteni, hogy kiterjedt mozgások kezdődnek a két ország között.

Az Egyesült Államok 2023 augusztusától kezdve jelezte, hogy két orosz teherhajó folyamatosan ingázik egy észak-koreai kikötő és az orosz Távol-Kelet egyik kikötője között – hívta fel a figyelmet a szakértő. Ráadásul nem akármilyen, hanem olyan teherhajókról volt szó, amelyek mindig az orosz hadsereg logisztikai ügyleteit biztosítják. Mindezek után, nem sokkal később, 2023 szeptemberében az észak-koreai vezető, Kim Dzsongun ellátogatott az orosz Távol-Keletre. Putyin elnökkel is személyesen találkozott, egyértelmű volt tehát, hogy most már kiterjedt üzletekről van szó, és tavaly december végén, illetve idén január elején az Egyesült Államok azt jelezte, hogy az ukrainai hadszíntéren már nem csupán észak-koreai gyártmányú tüzérségi löszereket használnak, hanem bevetettek észak-koreai gyártmányú rakétákat is.

Csoma Mózes emlékeztetett, hogy a 2000-es évek közepétől Észak-Korea megkezdte folyamatos erődemonstrációit, rakétakísérleteit és nukleáris próbarobbantásait, amelyekkel szünet nélkül fenyegeti környezetét. Válaszul az ENSZ számos büntetőintézkedést és határozatot léptetett életbe a rezsimmel szemben, amelyek megtiltják az ENSZ tagállamai részére, hogy fegyverüzleteket bonyolítsanak le Észak-Koreával. A szakértő elmondta, hogy a szóban forgó ENSZ-határozatok létrejöttéhez Oroszország is hozzájárult, és Moszkva az Észak-Koreával folytatott

Kim Dzsongun észak-koreai vezető Vlagyimir Putyin orosz elnökkel tartott találkozásánál a szibériai Vosztochnij űrrepülőtér hordozórakéta-összeszerelő hangárjában 2023. szeptember 1-jén

üzleteivel megsérti a saját maga által is jóváhagyott ENSZ-határozatokat. Az előzmények kapcsán Csoma Mózes kitért arra is, hogy Észak-Korea korábban egyáltalán nem volt elszigetelt ország. A phenjani rezsim a kelet-európai rendszerváltozások időszakáig a szovjet tömb része volt, igaz, azon belül periférikus és bezárkózó államnak számított. A szovjet tömb országaival, tehát a Szovjetunióval és a kelet-európai országokkal, valamint Kínával persze folyamatos kereskedelmi kapcsolatban állt. A nagy változás az 1990-es évek elején következett be, amikor a Szovjetunió összeomlott, a kelet-európai szövetségesek rendszert váltottak, és Észak-Korea lényegében egyedül maradt. Úgy tűnt, hogy csak Kínára támaszkodhat, meg egy-két harmadik világbeli országra, például Kubára vagy Iránra és még egy-két elszigetelt afrikai szövetségesre. A kilencvenes évek közepén tehát Észak-Korea meglehetősen súlyos krízisbe került, az országban éveken keresztül tartó éhínség is pusztított.

A 2000-es évek elejétől viszont Észak-Korea egyre inkább Kínára, kisebb részben Dél-Koreára támaszkodva nyitni kezdett. A 2000-es évek elején úgy tűnt, hogy Dél-Korea és Észak-Korea között hatékony gazdasági együttműködés valósulhat meg, ami egyébként nonszensz, mert azt jelentette volna, hogy két, hivatalosan hadban álló ország közül az egyik ipari parkot hoz létre az ellensége hátszögében. A kísérlet nem tartott sokáig, és a 2010-es évek során a Dél-Koreával fenntartott gazdasági együttműködésnek vége szakadt. A phenjani rezsim külkapcsolatai tehát alapvetően Kínára koncentrálnak. Két-három éve ugyanakkor fontos változás történt, mivel az ukrainai konfliktus elmélyülésével Oroszország számára egyre inkább felértékelődött a régi szövetséges, azaz Észak-Korea. Annak ellenére, hogy az ország a kínai érdekszférában helyezkedik el, a fentebb említett fegyverbizniszt az oroszokkal kétoldalúan együttműködve valósítják meg – emelte ki Csoma Mózes. Hozzátette,

hogy a háttérben rivalizálás is zajlik az oroszok és a kínaiak között. Nem szabad elfelejteni, hogy a hidegháború időszakában a két szocialista nagyhatalom, a Szovjetunió és Kína egymás riválisai voltak. A hatvanas évek vége felé majdnem háborúig sodródott a két állam, és Észak-Korea abban az időben mesteri módon lavírozott nagyhatalmi patrónusai között. Maximálisan kihasználták a Szovjetuniót, és maximálisan kihasználták Kínát is, tulajdonképpen ma sem történik más – hangsúlyozta a szakértő.

Szergej Sojgu orosz védelmi miniszter és Kim Dzsongun 2023. július 26-án egy fegyverkiállítást tekint meg Phenjanban

Csoma Mózes megemlítette azt is, hogy napjainkban Oroszországnak jól jön Phenjan politikai támogatása. Emlékeztetett arra, hogy amikor a kelet-ukrainai területeken létrejöttek a szakadár államalakulatok, a luhanszki és a donyecki úgynevezett „népköztársaságok”, az észak-koreai rezsim szinte azonnal elismerte őket önálló államként. Oroszországnak jól jöttek ezek a fejlemények. A harcok kiteljesedésével pedig Moszkva számára felértékelődött az észak-koreai rezsim hadiipari kapacitása. Mindezek alapján azt mondhatjuk – mondta a szakértő –, hogy az észak-koreai rezsim az elmúlt évtizedek során vajmi keveset változott, viszont

a világ Észak-Korea körül alaposan megváltozott. És a változás komolyan felértékelte Phenjan pozícióit.

Csoma Mózes kitért arra is, hogy Észak-Korea nem közvetlenül a Hamásznak adja el fegyvereit. Mint mondta, ezt nem úgy kell elképzelni, hogy a terroristák felülnek egy nemzetközi repülőjáratra, és elmennek Phenjanba bevásárolni. Észak-Korea külkereskedelmi és államközi ügyletek keretében intézi a fegyvereladásokat. Vagyis Phenjan a Hamászhoz kerülő fegyvereket Iránnak értékesíti, és minden bizonnyal onnan jutottak el a terroristákhoz.

Szerző: Harangozó Éva
Fotó: KCNA/KNS/AFP

Palotából Parlamentbe

– Az európai integráció szolgálatában

Habsburg Ottót először 1979-ben választották meg közvetlenül európai parlamenti képviselőnek. A 45 évvel ezelőtti történésekre emlékezve tartottak konferenciát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE) március 5-én, felidézve az akkori események tágabb, világpolitikai összefüggéseit, illetve az utolsó magyar trónörökös életútjának azt a szakaszát, amikor a páneurópai mozgalom vezetőjeként konkrét politikai szerepet vállalt.

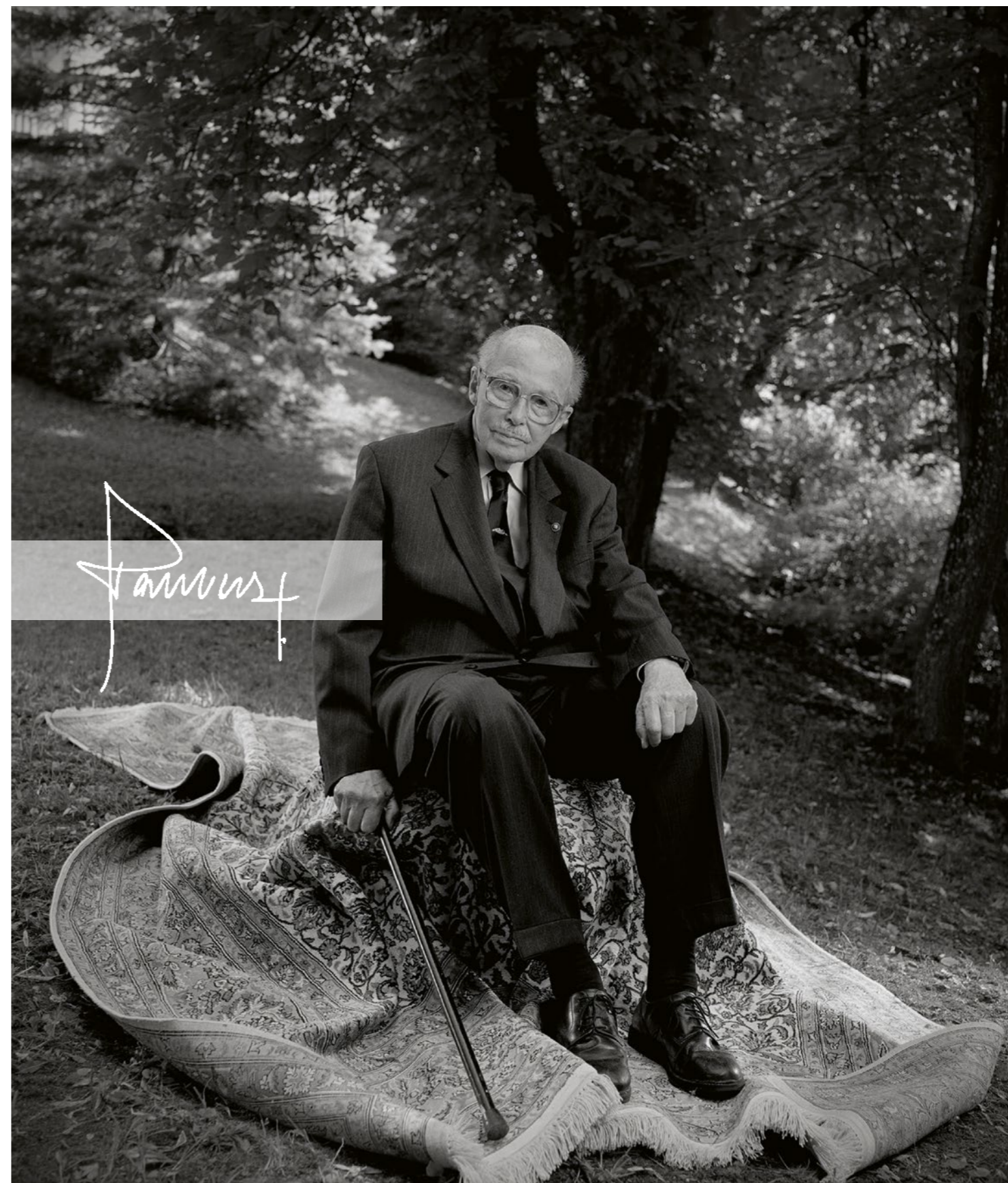
„A Palotából Parlamentbe cím fejezi ki leginkább Habsburg Ottó életútját” – jelentette ki köszöntőjében Pröhle Gergely, az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének programigazgatója, a Habsburg Ottó Alapítvány igazgatója. Emlékeztetett: 45 évvel ezelőtt választottak először közvetlenül képviselőket az Európai Parlamentbe. „Ez volt az a pillanat, amikor ez az európai életút beteljesedett azok után, hogy a királyi, császári hatalom elveszett, a birodalom összeomlott, és Habsburg Ottónak – akit családja egész fiatal korában arra készített fel, hogy egykor király lesz – át kellett alakítania a gondolkodását” – fejtette ki Pröhle Gergely.

Hangsúlyozta: Habsburg Ottó mindig európai keretekben gondolkodott annak ellenére, hogy Francisco Franco

spanyol tábornok felajánlotta neki a spanyol trónt, és más országban is juthatott volna politikai hatalomhoz. A bevezető után az európai parlamenti választások tágabb politikai kontextusairól Aline Sierp, a Maastrichti Egyetem professzora tartott előadást, aki kiemelte: az Európai Parlament a világ egyetlen közvetlenül választott, nemzetek feletti intézménye. Habsburg Ottóról úgy fogalmazott: minden fenntartás nélkül támogatta Európát. Emlékeztetett: az osztrák politikus 1977-ben megkapta a Robert Schuman-érmet, és ez győzte meg arról, hogy induljon a választásokon, de jelölése nem volt vitáktól mentes, ezért vette fel a német állampolgárságot. Mindezek ellenére nagyon aktív volt, és mindenki tisztelte, számtalan felszólalásával – amelyekben főként

az emberi jogokkal, a fejlesztéspolitikával és a terrorizmussal foglalkozott – eredményeket is elért – fogalmazott. „Édesapám minden családtagját megkérdezte, hogy jelöltesse-e magát képviselőnek, és Zita királynéval is rendszeresen egyeztetett politikai kérdésekről” – emlékezett vissza Walburga Habsburg Douglas. Habsburg Ottó lánya szerint édesapját az foglalkoztatta, mi történik azokkal a népekkel, amelyek még nem tagjai az Európai Uniónak, emellett fontosnak tartotta, hogy a fiatalokat is bevonja a munkájába. Igyekezett a vasfüggöny mögötti emberekkel is jó kapcsolatot kialakítani és figyelt az igényeikre – tette hozzá. Walburga Habsburg Douglas kifejtette: Habsburg Ottónak világos »

Habsburg Ottó osztrák főherceg, magyar, horvát és cseh királyi herceg 2006-ban

elvei voltak, ami jót tett a néppárti frakciónak, mert mindenkivel tudott beszélgetni, ami ma már nem jellemző a politikára.

A Páneurópai Unió külpolitikai kompetenciával nem rendelkezett, az elnevezést arra használták, hogy a kommunista rendszer ellen szólaljanak fel – emlékeztetett Rainhard Kloucek, a páneurópai mozgalom osztrák főtítkára. Úgy fogalmazott: Habsburg Ottó a korábbi monarchia népeinek képviselőjeként tekintett saját magára, emellett otthon volt nemcsak Magyarországon és Spanyolországban, de még Ukrajnában is. Rainhard Kloucek megerősítette: az osztrák politikus egy Amerika által támogatott, önálló Európában gondolkodott. Habsburg Ottó felhívta ugyanakkor a figyelmet arra az időszakra is, amikor az Egyesült Államok támogatása nélkül kell majd kivédenünk a sokasodó, keletről érkező fenyegetést – tette hozzá.

Carlos Uriarte Sánchez, a madridi Rey Juan Carlos Egyetem alkotmányjogász-professzora egyebek mellett arról beszélt, hogy Franco tábornok halála után Spanyolország demokráciává vált, amelyben Habsburg Ottó is jelentős szerepet játszott, mert ő a „konszenzus embere” volt. Ökumenikus gondolkodásának nevezte az osztrák politikust, aki ugyan katolikus vallású volt, de olyan keresztény Európát szeretett volna, amelyben a különféle vallások együttműködnek.

Győri Enikő európai parlamenti képviselő visszaemlékezett arra, hogy a magyar Országgyűlés megalakulásánál Habsburg Ottó, az Európai Parlament Magyar Kapcsolatok Delegációjának elnöke is jelen volt 1990-ben. Elmondta, hogy az osztrák politikus a későbbiekben részt vett a magyar Országgyűlés és az Európai Parlament által létrehozott vegyesbizottság megbeszélésein, ahol

Habsburg Ottó 1916-ban Budapesten, édesapja, IV. Károly magyar király és édesanyja Zita magyar királyné között

áttekintették az Európai Közösség és Magyarország kapcsolatainak alakulását. Győri Enikő hozzátette: az Európai Közösséggel, majd az európai uniós ügyekkel foglalkozó bizottság munkájában a kezdetektől ő maga is aktívan részt vett. A jelenlegi európai parlamenti képviselő kijelentette: az uniónak önmagában nincs szuverenitása, a tagállamok szuverenitásától válik szuverénné, stratégiai autonómiája pedig katonai értelemben soha nem volt. Fontosnak nevezte, hogy a felelősséget a nemzeti hatóságok és kormányok viseljék továbbra is, ne

az Európai Parlament, mert akkor felborulna az alapító atyák által megteremtett egyensúly. Megerősítette: Európa politikai egységét kell ösztönözni a külpolitikában is, hogy más hatalmakkal szemben is megállja a helyét. Fontosnak nevezte, hogy a kontinens gazdasági és katonai értelemben is megerősödjön, és „ne egymás rendőrei akarjunk lenni, vagy ne egymást akarjuk megnevelni”, hanem a tagállamok közösen dolgozzanak erőforrásként tekintve a Nyugat-Balkánra.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Oliver Mark, Wikipedia

A klímaváltozás

a jövő generációjának egyik kulcsfontosságú kérdése

A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen (NKE) tartották meg a Green Policy Center által vezetett Klímaváltozás és biztonság Magyarországon című projekt eredménybemutató konferenciáját. Ennek keretében Tóth Péter a klímaváltozás energiaszektorra gyakorolt hatásairól beszélt. Az NKE John Lukacs Intézetének tudományos főmunkatársa a Bonum Publicumnak adott interjút az esemény után.

● **Miért kell vizsgálni azt, hogy az éghajlatváltozás mekkora biztonsági kockázatot jelent?**

A biztonsági tanulmányok tudományág már az 1980-as évek vége óta foglalkozik az éghajlatváltozás hatásával, de a gyökerei a '60-as évektől megjelent környezetvédő civil szervezetek (World Wildlife Fund [1961], a Friends of Earth [1969] vagy a Greenpeace [1971] stb.) megállapításaiban találhatók. A Brundtland-jelentés (1987) óta olyan biztonsági kérdés ez, amelyre azért kell odafigyelni, mert befolyásolhatja az emberiség fennmaradását.

Azt is érdemes tudni, hogy a klímaváltozásból az ENSZ kreált biztonságpolitikai kérdést. A biztonsági tanulmányok művelőinek úgynevezett torontói csoportja az 1990-es évek első felétől már olyan konkrét kérdéseket vizsgált a környezetbiztonsággal

kapcsolatban, mint a környezeti problémák (klímaváltozás, erdőirtás, föld- és vízdegradáció, ózonlyukcsökkentés stb.) és az erőszakos konfliktusok közötti összefüggések. A hazánkban egyik legismertebb biztonságpolitikai iskola, a Barry Buzan vezette koppenhágai iskola pedig szintén a környezeti biztonságon belül tárgyalja a klímabiztonságot, sőt az egyik fő példája a klíma és a bioszféra.

Fontos ugyanakkor azt is látni, hogy egyáltalán nem jó dolog, ha valamilyen probléma végül biztonsági kérdéssé válik, mivel ez azt jelenti, hogy különleges vagy rendkívüli eszközökkel kell kezelni, vagyis a problémát nem sikerült a normál politika keretei között tartva megoldani. Ez szerintünk rossz a politikának és rossz a társadalomnak is. Ez utóbbi kapcsán elég megemlíteni a fiatalok körében »

egyre terjedő klímaszorongást vagy klímápanikót.

● **Magyarországon jelenleg mekkora eszköztár áll rendelkezésre a dekarbonizációs célok eléréséhez?**

Mindenekelőtt két dolgot fontos jelezni, egyrészt hogy a dekarbonizáció csak az egyik dimenziója a magyar energia- és klímacéloknak, mert mellette ott van még az európai energiaunió további négy területe, az energiahatékonyság, az energiabiztonság, a belső energia-piac, illetve a kutatás, innováció és versenyképesség dimenziója. Másrészt, hogy a magyar klímatervek szorosan kapcsolódnak az Európai Unió klímacéljaihoz, vagyis formálisan egy viszonylag erős kontrollrendszer van az EU-tagállamok klímapolitikája, így a magyar klímapolitika felett is. Az úgynevezett erőfeszítés-megosztási rendelet (ESR) például a tagállamok számára nemzeti kibocsátáscsökkentési célértékeket határoz meg 2030-ig a 2005-ös évhez mint bázisévhez viszonyítva, s e rendelet értelmében Magyarországnak legalább 18,7 százalékos csökkentést kell elérnie. Ez egyébként az uniós átlag alatti vállalás. A dekarbonizációnak alapvetően két nagy eszköztára van: az egyik az üvegházhatásúgáz-kibocsátás és -eltávolítás, a másik a megújuló energiára való áttérés. Az elsőhöz a szén-dioxid-leválasztó, -felhasználó és -tároló (carbon capture, utilization and storage – CCU/S) technológia magyarországi elterjedésére lenne szükség, főleg annál a húsz nagy szereplőnél, akik a magyar kibocsátás 70 százalékát adják. Ez a technológia ugyanis lehetővé teszi, hogy a meglévő erőműveket és ipari létesítményeket ne kelljen a másként nem kezelhető kibocsátás miatt idő előtt bezárni, illetve üzemeltesse alacsonyabb kapacitáskihasználtság mellett vagy alternatív üzemanyagokkal. A problémát az jelenti, hogy a szén-dioxid-leválasztási és főként a -letárolási technológia még nem

piacérett, és az ilyen berendezések még tesztelési korszakban járnak. Emellett a megújuló energiaforrások által termelt villamos energiával a jelenlegi energiahordozók csak részben válthatók ki, de számos ipari folyamat – például a nehézipar és a távolsági szállítás – egyelőre nehezen, vagy egyáltalán nem helyezhető át elektromos alapokra.

A másik dekarbonizációs lehetőség a megújuló energiára való áttérés. Ennek az igen dinamikusan fejlődő területnek jelenleg az elektromos áram tárolási technológiája a szűk keresztmetszete, ahol mostanában jutottunk el az első, rendszerszinten is látható, kézzelfogható beruházásokhoz. Ebből sokkal több kellene, lehetőleg rövid idő alatt, ami viszont komoly költségvonzattal jár. A fő kérdés nem az, hogy milyen akkumulátor lesz versenyképes, hanem az, hogy a különböző energiatároló rendszerekben rejülő előnyös sajátosságokat hogyan sikerül összehangolni és egy nagy, komplex rendszerre kiépíteni. Vagyis hogyan működik majd a vízerőmű a gravitációs, illetve hogyan a lítiumionos akkutelepekkel – ez itt a kérdés. Ehhez viszont először is az kell, hogy minél pontosabban tudjuk, a következő 5-10-20 évben milyen villamosenergia-igényt kell ezeknek a rendszereknek biztonságosan kielégíteniük. A biztonsági kockázat ugyanis abból is eredhet, ha a dekarbonizációs folyamat során máshová kerülnek a hangsúlyok, mint ahol azokra szükség lenne.

● **Ez mekkora biztonsági kockázatot jelent?**

A 2017-ben megjelent World Nuclear Industry Status Report (WNISR, 2017) előszavában az akkori amerikai energiaszakértő-doyen, S. David Freeman úgy fogalmazott: „*A vita a világban véget ért – nyertek a megújulók.*” Freeman az emberiség előtt álló legnagyobb kihívást öt évvel ezelőtt abban látta, hogy elég hamar képesek vagyunk-e ennek

KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS BIZTONSÁG MAGYARORSZÁGON

A *Klímaváltozás és biztonság Magyarországon* című projektjének eredménybemutató konferenciáját tartotta meg a Green Policy Center a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az egész napos eseményen az előadók olyan kérdésekre keresték a választ, hogy milyen kockázatot jelent a klímaváltozás mind a humán (egészségügyi biztonság, élelmezésbiztonság, klímamigráció), a természeti (vízbiztonság, természeti katasztrófák) és a gazdasági (energiaellátás biztonsága, gazdasági károk és infrastruktúra) kihívások kérdésében. Kemény Gábor, az NKE fejlesztési rektorhelyettese köszöntőbeszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a klímaváltozásról és az általa generált folyamatokról nem túlzással állíthatjuk, hogy élet-halál kérdése, amely bőven túlmutat egy emberöltőn. *„Kincset ér számunkra, hogy ezekről a kihívásokról értekezhetünk és válaszokat találhatunk közösen a meghívott társintézmények előadóival”* – emelte ki egyetemünk rektorhelyettese. A résztvevők összességében egyetértettek abban, hogy ez a téma a jövő generációjának lesz az egyik kulcsfontosságú kérdése.

szellemében átalakítani a világunkat. A beruházásokat, a fogyasztási szokásokat, a termelést. Már a mostani időszak is arról szól, hogy jobban megismerjük az energiatárolási technológiákat, megtanuljuk, mire képesek, és mire nem. Megismerjük például a lítiumtól eltérő alternatív energiatároló technológiákat. A lítiumionos és a vas-foszfátos akkutechnológia ugyanis egészen más feladatokra használható jól.

● **A magyar társadalom mennyire érdeklődik a téma iránt? Mennyire van tudatában az esetleges kockázatoknak?** A legtöbb felmérés azt mutatja, hogy a magyar társadalmat erősen foglalkoztatja az éghajlatváltozás. A Stratégiai Védelmi Kutatóintézet 2019-es és 2021-es felmérésében a legtöbben az éghajlatváltozást jelölték meg a hazánk előtt álló legfontosabb biztonsági kihívásként. A tavalyi, nemzetközi felmérésünkben pedig öt ország közül nálunk volt a legmagasabb arányú az éghajlatváltozás fenyegetésként történő értelmezése. Az már egy másik kérdés, hogy mennyire van tudatában az esetleges kockázatoknak. Azonban én a magas érdeklődést úgy értelmezem, hogy nyitott az esetleges kockázatok megismerésére, illetve az azok kezelésében való részvételre is.

Szerző: Harangozó Éva

Kijevnek nincs mindenben igaza?

Január végén a hágai Nemzetközi Bíróság (ICJ), az ENSZ elsődleges bírói szervének testülete kimondta, hogy Oroszország megsértette az ENSZ terrorizmus-ellenes szabályozásának bizonyos rendelkezéseit. Emellett azonban a Bíróság nem döntött a Kijev által felhozott azzal kapcsolatos vádakról, hogy Moszkva a felelős a 2014-ben a Malaysia Airlines MH17-es járatának Kelet-Ukrajna feletti lelövésében. Az ICJ orosz pénzügyi jóvátételt sem határozott meg Ukrajna számára.

A 2014-es Malaysia Airlines esetét követően viszonylag egyértelmű jelek utaltak arra, hogy a légvédelmi nehézfegyverek szállítását Putyin orosz elnök hagyta jóvá az ukrajnai szeparatisták számára, akik 2014-ben a rakéták egyikével lelőtték az említett járatot, 298 ember halálát okozva. A vizsgálatot akkor felfüggesztették, Oroszország tagadta, hogy köze lenne a járat lelövéséhez, azonban nem működött együtt a nemzetközi nyomozókkal. A tragikus eseményt követően Ukrajna többször felvetette, hogy Moszkva 2014-ben teljesen ellenőrzése alatt tartotta az önhatalmúlag kikiáltott Donyeck-i Népköztársaságot, a kelet-ukrajnai szakadár területet, ahonnan a rakétát kilőtték.

Ukrajna 2017-ben nyújtott be keresetet a Nemzetközi Bírósághoz azzal kapcsolatban, hogy Oroszország megsérti a terrorizmusellenes szabályozás rendelkezéseit azáltal, hogy Ukrajnában oroszbarát szeparatistákat támogat. A Bíróság mostani döntésében kimondta, hogy Moszkva nemzetközi jogsértést követett el azzal, hogy nem vizsgálta ki azokat a valószínűsíthető vádakot, amelyek szerint az Oroszországból Ukrajnába érkező pénzügyi források egy része feltehetően terrorista tevékenységeket támogatott. A 16 bíróból álló ICJ bírói fóruma ezzel kapcsolatban azt a döntést hozta, hogy Oroszország vizsgáljon ki minden olyan lehetséges helyzetet, amely során terrorista

cselekményeket, mozgalmakat támogathattak, emellett azonban elutasította Kijev jóvátételi kérelmét. Január végi döntésében az ICJ azt is kimondta a fentiek mellett, hogy Oroszország megsértette az ENSZ antidiszkriminációs szabályozásának egyes rendelkezéseit is, mivel a Krím félsziget 2014-es megszállása óta semmilyen mértékben nem támogatta az ukrán nyelvű oktatást a térségben. Ukrajna szerint a Krím félszigeten Oroszország ki akarja radírozni az etnikai tatárok és ukránok kultúráját. A Bíróság, az oktatást érintő döntéssel ellentétben, elutasított minden egyéb, a tatárokkal kapcsolatos ukrán vádat, azokban nem állapította meg Oroszország felelősségét.

A fenti döntések Kijev számára egyértelmű kudarcot jelentenek, mivel a Bíróság mindkét jogsértés esetében elutasította Ukrajna jóvátételi kérelmét és lényegében csupán azt a rendelkezést hozta, hogy Oroszország tartsa be a szerződések előírásait. Ugyanakkor Kijev számára abból a szempontból fontos az ICJ ítélete, hogy az mégis kimondja, mégpedig első alkalommal és hivatalosan, hogy Oroszország megsértette a nemzetközi jogot. Az MH17 járat ügyében a Bíróság nem döntött, de megerősítette azt az álláspontot, hogy a terrorizmus támogatásának tilalma csupán a pénzügyi támogatásra vonatkozik, nem pedig a fegyverek szállítására vagy

különböző kiképzésekre. Ukrajna, bár azzal vádolta Oroszországot, hogy a légvédelmi fegyvert, amellyel a gépet lelőtték, Oroszország szállította Ukrajnába, ebben az ügyben nem is követelt pénzügyi jóvátételt. Bár a Bíróság döntése végleges és megfellebbezhetetlen, nincs módja arra, hogy az ezzel kapcsolatos ítéletet kikényszerítse. Az ICJ jelenleg egy másik hangsúlyos ügyben is vizsgálódni kezdett a közelmúltban, mivel Kijev az orosz-ukrán háború kezdetekor eljárást kezdeményezett Oroszországgal szemben, hogy az ICJ vizsgálja meg, hogy hamis az az orosz állítás, amely szerint Ukrajna népirtást követett el a keleti Donbasz régióban élő orosz

kisebbség tagjaival szemben. Oroszország ugyanis a 2022 februárjában indított Ukrajna elleni támadást az ukrajnai orosz kisebbség védelmével indokolta, így a Bíróság döntése nagy jelentőséggel bír majd. Az eljárással kapcsolatban eddig Ukrajna mellett 32 ország nyújtott be beadványt, ami rekordmennyiségnek számít az ICJ történetében.

Szerző: Varga Csilla kutató,
NKE EJKK Európa Stratégia
Kutatóintézet

Fotó: Mohd Rasfan
/AFP/Getty Images

A diplomácia kulisszatitkai

Orbán Viktor magyar miniszterelnök találkozója Donald J. Trump volt amerikai elnökkel 2024 tavaszán

Az új év beköszöntével a diplomáciai nagyüzem is elindult. A fontos találkozók nem mindegy, hogy milyen szabályokat követnek a felek, ezek ugyanis meghatározóak lehetnek két ország kapcsolatának alakulásában.

A diplomácia protokollja nem illemtan, nemcsak az öltözködés és a viselkedés mikéntje, hanem leginkább az államközi kapcsolattartás formájaként definiálható, és mint ilyen, vannak szabályai – emelte ki

Emmanuel Macron saját maga tartotta ernyő alatt vezette be Orbán Viktor miniszterelnököt az Élysée-palotába

megkeresésünkre Robák Ferenc korábbi nagykövet, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem címzetes egyetemi docense. Mint mondta, a szabályok megmondják, hogyan kell az államok közötti kapcsolatot felvenni, miképpen kell egymással kommunikálni, milyen írásos, szóbeli formák elfogadottak. A külügyminisztériumok protokollfőosztálya foglalkozik azzal, hogy fogadja az idegen államok képviselőit, intézze a nagykövetek „agrément”-kérdéseit, vagyis azt az engedélyt, hogy a jelöltet a magyar állam is elfogadja. Intézi a budapesti diplomaták ügyes-bajos dolgait, közvetít köztük és az illetékes magyar hatóságok között. Nyilvántartja, kinek van a külföldiek közül hazánkban diplomáciai vagy konzuli státusza, hiszen a kedvezmények megadásának ez

a feltétele. A külügyminisztériumok klasszikusan a protokollfőosztályokon (és a külképviseleteken) keresztül érintkeznek egymással hivatalosan, amihez a személytelen ügynevezett „szóbeli jegyzéket” használják, amely a nevével ellentétben szigorú írásbeli formát jelent. A külügyi protokollok foglalkoznak hagyományosan az állami vezetők külföldi útjainak megszervezésével, illetve a külföldi állami méltóságok magyarországi útjainak körülményeivel.

A fentiekből következik, hogy a diplomáciai protokoll művelőinek elsősorban diplomatáknak kell lenniük, valamilyen nemzetközi egyetemi képzést szükséges elvégezniük. Az NKE Nemzetközi Tanulmányok mester szakja vagy a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) – NKE »

közös „gyermekként” megszületett Magyar Diplomáciai Akadémia elvégzése nyújthat jó alapot ahhoz, hogy valaki a KKM-be kerüljön. A miniszteriumban azután szerencsés, ha minél változatosabb belföldi és külföldi tapasztalatban részesül egy jó protokoll. A külügyi protokollfőnökök világszerte jellemzően a nagykövetségek közül kerülnek ki, mert az garantálja a nemzetközi kapcsolatok minden ágának kiváló ismeretét. Ha nem a diplomáciai protokollról beszélünk, hanem például egy magyarországi rendezvény megszervezéséről, természetesen alacsonyabb szintű végzettség is elegendő lehet, mert a szervezési munkához az alapszintű protokollismeretek mellett elsősorban rátermettség szükséges.

A tartalom és a forma

A diplomata megírja az előkészítő anyagot, beül a tárgyalásra, figyeli, hogy a vezetők mit mondanak el mindabból, amit ő leírt, és büszke arra, ha valamelyik gondolatmenetet viszontlátja – részletezte Robák Ferenc. A protokoll feladata ezzel szemben az, hogy megteremtse a feltételeket, beültesse a tárgyalófeleket,

majd elhagyja a helyiséget. Az ENSZ Alapokmánya kimondja, hogy az államok egyenlők, tehát ha az államfők, kormányfők találkoznak, akkor ennek az egyenlőségnek tükröződnie kell, a laikusok számára is látható módon kell megjelenie. Ha mégis történnek melléfogások, akkor arra manapság rögtön „lecsapnak”, főleg a közösségi-média-felületeken, így azok szélesebb nyilvánosságot kapnak.

A nagykövetség példaként említi Aleksandar Vučić szerb elnök néhány évvel ezelőtti amerikai útját, amelynek célja volt, hogy Donald Trump elnökkel a koszovói szerb kérdéstről tárgyaljon. Jóllehet Vučić elnök megtette azt a gesztust, hogy amerikai kollégája közvetítésével egy asztalhoz üljön koszovói partnerével, és aláírjon egy okmányt, a közel két méter magas szerb elnököt érkezéskor egy kis székbe ültették. Eközben vele szemben – mint egy kihallgató tiszt – hatalmas íróasztal mögött kényelmesen, hátradőlve ült az amerikai elnök, mögötte az amerikai és az elnöki lobogók, de sehol egy szerb zászló, sehol egy egyenlőséget mutató berendezés. A képre nézve egyből megállapítható, hogy ez nem egyenlő felek közötti tárgyalás – mutat

rá Robák Ferenc. Szerinte ez nem baki, hanem tudatos üzenet arról, „ki a főnök”.

Egyéb kellemetlen helyzet elkerülése érdekében a protokollfőnök jellemzően már a találkozó előtt ellenőrzi a helyszínt, mielőtt beengedi a főnököt, és tanácsokkal látja el, hova kell ülnie, sőt, kérheti azt is, hogy fotó ne készüljön. A protokollszolgáltatónak úgy kell megteremtene a megfelelő körülményeket, hogy láthatatlan legyen: mindenki jól érezze magát, senkinek ne legyen oka megsértődni, senki ne vegyen észre rendellenességet.

A régi államokban nagy jelentőségű a protokoll

Minden egykori vagy jelenlegi nagyhatalomnak – ilyenek például az oroszok, angolok, franciák, törökök – hagyományosan professzionális protokollstábjára van. Ők tudják: a „forma” nagyban meghatározza a „tartalmat”.

Emmanuel Macron francia elnök pár hónapja vacsorán fogadta Orbán Viktor miniszterelnököt. Ez a gesztus a tisztelet jele volt – emelte ki Robák Ferenc. Hozzátette, hogy a francia elnök mindig megértően nyilatkozott a magyar állásponttal, tehát nem sarkította azt ki, hanem elfogadta, jelezve: többféle nézőpont is van, érdemes megkeresni a konszenzust, a megoldást. E nézőponthoz illeszkedett az is, hogy az említett vacsora idején éppen esett az eső, s a francia elnök a saját maga tartotta esernyő alatt vezette be a magyar miniszterelnököt az Élysée-palotába. „Nagy pillanat volt, ami megteremtette azt a hangulatot, hogy egyenlő az egyenlővel megbeszélje, mit lehetne tenni azért, hogy – különösen európai ügyekben – közös álláspontra jussanak” – emelte ki Robák Ferenc.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Miniszterelnöki Sajtóiroda, Zakharova/facebook

Aleksandar Vučić szerb elnök és Donald Trump korábbi amerikai elnök találkozója

Stratégiák a nemzetbiztonságban

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézete karközi intézményként felelős a hazai nemzetbiztonsági oktatásért és képzésért. Emellett az egyetem tudományos terveivel összhangban, azok kialakításához hozzájárulva végzi sajátos kutatási feladatait. A Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában nemrégiben megjelent új kötet tanulmányai épp az egyetem ezen speciális intézetének kutatási irányaihoz kapcsolódó témákat ölelik fel.

Az NKE Nemzetbiztonsági Intézetének gyökerei egészen a Katonai Nemzetbiztonsági Tanszékig nyúlnak vissza, amely a korábbi katonai felsőoktatási intézményen belül, a kétezres évek elején kezdte meg a katonai nemzetbiztonsági szakemberek egyetemi képzését. E képzésbe egyre több polgári nemzetbiztonsági szakember is bekapcsolódott, így logikus lépés volt, hogy az új egyetemen intézeti keretek között, a nemzetbiztonsági közösség szervezeti kereteit leképező két műhely, a polgári és a katonai nemzetbiztonsági együttműködők. A kötet is ezen együttműködés egyik gyümölcse, létrehozásával a szerzők és szerkesztők célja az volt, hogy felhívják a figyelmet a biztonság rendkívüli komplexitására, illetve a stratégiai

gondolkodás és tervezés jövőformáló szerepére. A tanulmánykötet szerzői a biztonság, a nemzetbiztonság és a hadtudomány különféle irányából közelítik meg a stratégiai gondolkodás rendkívül szerteágazó területeit, s tematikus jelleggel dolgozzák fel a stratégia témaköréhez tartozó kérdéseket.

A kötet első részében magához a stratégiai gondolkodáshoz, stratégiaalkotáshoz, elemzéshez kapcsolódóan született tanulmányokat ismerhetnek meg az olvasók. A második részben olvasható írások a biztonsági dimenziókhoz tartozó kiemelt területek – mint például demográfia, migráció, kiber- és energiabiztonság, terrorizmus – kapcsán világítanak rá a stratégiai gondolkodás és a dokumentumok

jelentőségére, a kihívások, kockázatok és fenyegetések elleni védelemre. Végül egyes hazai stratégiai dokumentumok vizsgálatán túl a nemzetközi szintérré is kitekintve mélyülhetnek el az érdeklődő olvasók a stratégia és biztonság összefüggéseiben.

A Ludovika Egyetemi Kiadó új kötete a TKP2020-NKA-09 számú projekt keretében, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a Tématerületi Kiválósági Program – 2020 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Szerző: Sarnyai Tibor

Dobák Imre – Resperger István (szerk.):
Stratégiák, stratégiai gondolkodás,
nemzetbiztonság.
Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

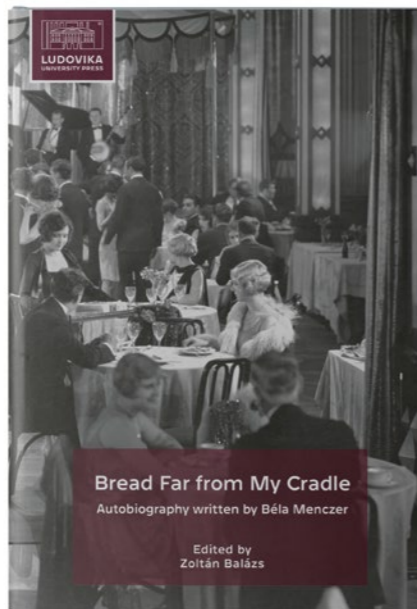
A száműzöttek bölcstől távoli kenyere

A történész, újságíró Menczer Béla nemzedékének sok, többé vagy kevésbé híres különce, kalandora, tudosa és politikusa között is egyedülálló figura volt. Életének első felét a baloldaliság, főként a szocializmus jellemezte, így lehetett kiemelkedő második generációs szereplője a gróf Károlyi Mihály körüli párizsi száműzöttek csoportjának. Bár fiatalon radikális volt, sohasem lett kommunista.

Menczer Béla (1902–1983) publicista és történészt 1922-ben illegális tevékenységéért, többek között röplapok terjesztéséért hazánkban börtönbüntetésre ítélték. Szabadulása után elhagyta Magyarországot, Párizsba ment, ahol a volt miniszterelnök, Károlyi Mihály összekötő titkáraként szolgált.

A II. világháború kitörése után Charles de Gaulle hadseregéhez csatlakozva Afrikában is megfordult, katolikusnak Sierra Leonében keresztelték. Egyre kritikusabban viszonyult mind a polgári radikalizmushoz, mind a nacionalizmushoz, végül a konzervativizmus felé fordult.

A háború után Londonban telepedett le, ahol esszéket és tanulmányokat publikált a magyar és az európai filozófiáról, történelemről, irodalomról. Kortársai szerint szeretetre méltó személyiség volt, szokatlanul széles ismeretségi hálózattal, amiről a Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában megjelent,

1946-ban befejeződő önéletrajz is tanúskodik.

A kötet szerkesztője, Balázs Zoltán szerint nem teljesen világos, hogy Menczer milyen potenciális olvasóközönségre gondolt, amikor írt. Az angol nyelv angol olvasóközönségre

utal, amit erősít, hogy a szerző megpróbál tisztázni bizonyos kérdéseket a magyar történelmet nem ismerő olvasók számára. Am gyakran úgy ír, mintha olyasvalakinek szólna, aki Magyarországról mélyreható ismeretekkel rendelkezik – különösen a két világháború közötti időszakot illetően. Gyakran hivatkozik olyan könyvekre, amelyek csak magyarul jelentek meg (bár a címeket lefordítja, ami okozhat zavart a küllhoni olvasók számára).

Az érdeklődő olvasóknak mindenképpen érdemes Menczer Béla egyedi fejlődését és tapasztalatait megismernie. További iratait, kiterjedt levelezését, valamint a megjelent tanulmányait és cikkeit a Magyar Tudományos Akadémia Menczer-hagyatéka őrzi, így azok további értékes kutatásokat inspirálhatnak. Bár Menczer meggyőződéses antikommunista volt, mégis járt néhányszor a szocialista Magyarországon, azaz hajlandó volt segíteni a magyar történészeknek, hogy objektívebb képet fessenek a század első évtizedeiről. Többek között ezért is bírta hagyatékát a Magyar Tudományos Akadémiára.

Szerző: Sarnyai Tibor

Balázs Zoltán (szerk.): *Bread Far from My Cradle. Autobiography written by Béla Menczer.* Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

IMPRESSZUM • **BONUM PUBLICUM** a Nemzeti Közszerzői Egyetem magazinja • ISSN 2064-5015 • XII. évfolyam 3. szám • Felelős kiadó: Nemzeti Közszerzői Egyetem

• A kiadásért felel: Deli Gergely rektor • Főszerkesztő: Szilágyi Dénes Tervezőszerkesztő: Tóth Zoltán • Olvasószerkesztő: Bujdosó Hajnalka, Nagy Judit • Újságírók: Bozsó Gábor, Harangzó Éva, Kovács Lilla, Sallai Zsófia, Sarnyai Tibor, Szabó Réka Zsuzsanna • Címlapfotó: Douglas Ferrin festménye John Lukácsról • Stockfotó: Depositphoto

• A szerkesztőség címe: NKE Tóparti épület 108 iroda; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23. • Tel: (1)432-9000/20409 • e-mail: bonum.publicum@uni-nke.hu

• Nyomdai munka: PRIME RATE Kft. • Felelős vezető: dr. Tomcsányi Péter ügyvezető

LUDOVIKATV

nkeuni

Erősítsük
együtt
Európát!

MIT KÍNÁLUNK?

- ★ kétszemeszteres szakmai képzést képzéstámogatással
- ★ munka mellett elvégezhető és végzős hallgatók számára is elérhető programot
- ★ elméleti és gyakorlati európai uniós ismereteket
- ★ nemzetközileg elismert oktatókat
- ★ magas szintű angol EU-szaknyelvi tudást
- ★ felkészítést az EPSO-vizsgára
- ★ rendszeres eszmecserét uniós ügyekben jártas diplomatákkal, szakemberekkel
- ★ uniós szakmai kapcsolati hálót

Jelentkezési határidő: **2024. MÁJUS 20.**